

REVISTA DEL
VALLES

EXTRA ASCENSIÓ 1995

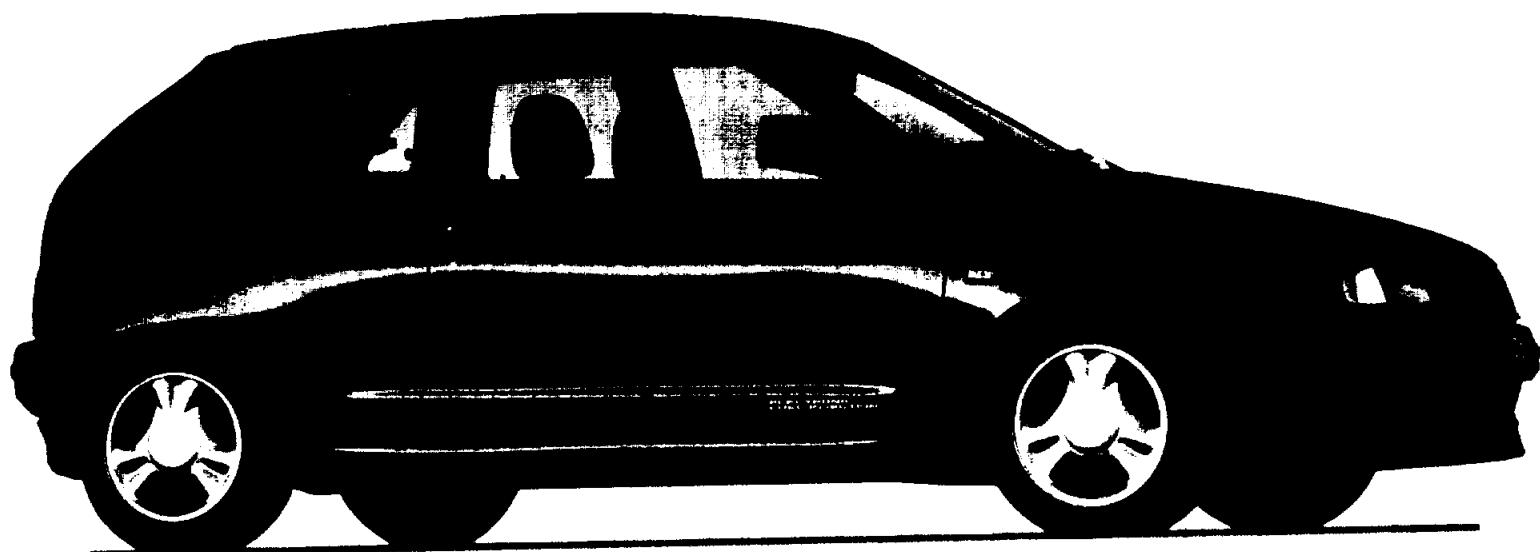
Granollers

d'ahir i d'avui

ESPECIAL FIRA DE GRANOLLERS

LA FIRA
PROFES

EXCLUSSIVA ÚNICA

IBIZA 1.05 CL 3p Abans 1.454.080
Amb la Fira **1.130.000**

IBIZA 1.8 CLx 5p aa Abans 1.559.080
Amb la Fira **1.240.000**

CORDOBA 1.6 CLX aa Abans 2.145.000
Amb la Fira **1.766.000**

TOLEDO 1.8 GLX aa Abans 2.675.000
Amb la Fira **2.170.000**

I A MÉS
ANYS DE
SUPERGARANTIA
GRATIS

* Condicions vàlides només per a 25 unitats en stock
* Ajut governamental Pla Renove II inclòs, despeses de matriculació i impost municipal també inclòs

SABEM COM ATENDRE'L

 Prades

DES DE 1900

Arcelem Clavé, 65

GRANOLLERS

Telèfon 879 50 54

Ayer y mañana

El tiempo no es sino el espacio entre nuestros recuerdos. Recordar. Esta es la propuesta del número Extraordinario de L'Ascensió que tiene en sus manos. Cuando hace unos meses el ayuntamiento de Granollers lanzaba a la calle un calendario con fotos antiguas de Granollers y su correlato actual, sentimos como si alguien nos hubiera abierto la cartera y sustraído uno de nuestros proyectos de trabajo.

Imágenes de ayer y de hoy. Esa era, y ha sido, nuestra propuesta para esta semana de fiesta y Fira.

Cualquier lector atento podrá llegar a la conclusión de que en esta Revista tenemos especial debilidad por el pasado. Por lo que ya no es. Hace apenas quince días hemos publicado un libro, escrito por el prestigioso historiador granollerense **Josep Homs i Corominas**, sobre retazos de la historia de la Granollers del siglo XX, a través de sus símbolos más representativos.

Quien piense eso, no yerra del todo. ¿A quien no le recorre un pequeño escalofrío al ver a esos mozalbetes subidos al triciclo que hoy serán abuelos; y los más, muertos.

Los carromatos repletos de aperos y quincalla, siempre en jueves. Calles de tierra, auténticos campos de juego y disfrute para niños con calzón largo, hoy convertidas en vías colapsadas

de circulación?

A decir verdad no hace falta haber nacido en la ciudad para percibir esa extraña sensación, a caballo entre la nostalgia y el asombro. Y si eso es así para quienes han venido de fuera, ¿cuanto más lo será para quienes han visto con sus propios ojos esta radical transformación del entorno!

Sí, hay debilidad por el pasado, pero una debilidad como la

descrita por **Oscar Wilde**: *"El encanto del pasado consiste en que es el pasado. Por lo mismo, querer hacer que aquello que ha pasado vuelva a ser, es siempre una gran equivocación"*.

Ese pasado que arranca en los años 20, gracias a la colaboración siempre desinteresada del Archivo Histórico Municipal y de la Hemeroteca Municipal Josep Móra, hace un recorrido por los lugares más emblemáticos de Granollers. Una treintena larga de instantáneas de ayer, acompañadas por el mismo ángulo visual, setenta años después.

Sí, y acabo así, nos gusta recordar el pasado, pero al modo y manera de como lo entendía **José Ortega y Gasset**, ese gran filósofo de nuestro siglo: *"El hombre que conserva la fe en el pasado no se asusta del porvenir, porque está seguro de encontrar en aquel la táctica, la vía, el método para sostenerse en el problemático mañana"*.

Esto es: el ayer de referencia. El mañana, como meta.

Años veinte: Calle Sant Roc en un día de mercado.

Roberto GIMENEZ

VALLES

Granollers, 25 de maig de 1995 - Suplement Extra del nº 964 - III Època - Any LV

EDITOR: Tarafa Editora de Publicaciones, SL.

DIRECTOR: Roberto Giménez

REALITZACIÓ: Josep Homs i Paco Monja (textos).

FOTOGRAFIES: Antoni Alcalde i Arxiu fotogràfic Municipal de Granollers. **ASSESSOR LINGÜÍSTIC:** Ramon Munné

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: Avinguda Sant Esteve, 7, 5è. 3a. - 08400 Granollers - Telèfons: 870 61 23 - 879 55 87 - Fax: 870 77 26

DISSENY, FOTOCOMPOSICIÓ I MUNTATGE: Sitjes Publicitat, SL. - c/ Josep Umbert, 25-27 - 08400 Granollers - Tels. 870 65 33 - 870 64 17 Fax: 870 65 34

IMPRESSOR: Indústries Gràfiques Litosplai, SA - La Garriga.

Nou Parc de la Font Verda

Foto: Xavi Mañosa

3'8 hectarees amb diverses plantacions d'arbres, passetjos i esplanades per a la gent, una font lluminosa i un mirador des de el que es divisa tota la ciutat.

Empreses constructores:

c/. Balmes, 155 - Barcelona

c/. Balmes, 155 - Barcelona

AJUNTAMENT DE GRANOLLERS

ARXIU FOTOGRAFIC MUNICIPAL DE GRANOLLERS (AFMG)

Un poblament que data dels inicis de la civilització

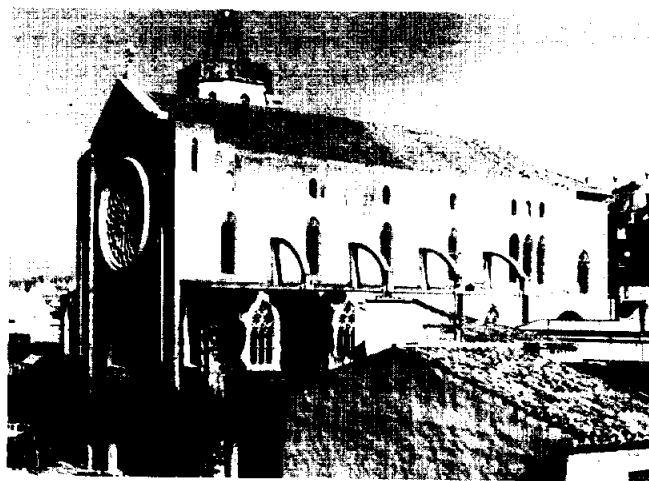
Una ciutat no es fa en quatre dies. El seu poblament, en molts casos, es remunta als inicis de la civilització. Aconseguir, però, la continuïtat desitjable no sempre és fàcil. La història és plena de ciutats que han passat d'un període de màxim esplendor a l'oblit i a la més absoluta decadència. L'èxit o el fracàs està en funció de múltiples factors, majorment de tipus volitiu, és a dir, que depenen de la voluntat de l'home. Són factors històrics, polítics o econòmics. Però n'hi ha un altre, potser tant o més important que els anteriors, sense el concurs del qual res no seria factible. L'emplaçament físic en l'espai acaba sent, gairebé sempre, una condició necessària, encara que no suficient, per a la millor prosperitat de les ciutats. És el que determina, en última instància, el creixement o el declivi, l'èxit o el fracàs.

Si bé aquest plantejament general és vàlid

per a moltes ciutats, ho és, també, i molt més, pel cas de Granollers, amb una permanència al llarg dels segles, afavorida i esperonada per unes condicions locacionals immillorables, causa i efecte del seu origen i posterior desenvolupament. Circumstància que ha permès, junt amb la intervenció combinada dels altres factors, un poblament continuat i estable des del mateix moment del naixement de la civilització. Així ho demostren les investi-

Anys 20: Església Parroquial de Sant Esteve, situada al turó del mateix nom, on hi hagué la primera vila urbana d'època romana. Citada ja l'any 972, fou construïda entre els S. XI i XII. L'any 1936 fou enderrocada i reconstruïda de nou l'agost del 1946.

ALCALDE

Maig 1995: Església Parroquial de Sant Esteve.

AFMG

Finals segle XIX: La Porxada. Construïda l'any 1587 per Bartomeu Brufalt, ha mantingut intacta la seva peculiar fesomia. L'última rehabilitació es va fer l'any 1986. La casa Clapés de 1913 encara no s'havia construït.

gacions fetes pels insignes investigadors granollerins **Salvador Llobet** i **Josep Estrada**. Gràcies al seu treball s'ha pogut constatar l'existència d'un primitiu assentament humà que es remunta a l'època neolítica. L'any 1975 es van trobar uns fragments de ceràmica, aproximadament del **2.500 aC.**, davant l'antic casal de **can Vilaró**, a la **plaça de Manuel Montañà**, que així ho testimonien. O com les gerres que es trobaren, l'any 1949, entre el **carrer del Museu** i el **carrer de Sant**

ALCALDE

Jaume, procedents de la primera època ibèrica, molt probablement d'abans del **450 aC.**

Aquesta ocupació primitiva persistí en el temps. Se sap que des de l'establiment dels romans a la península ja habitaren aquest lloc. A **cal**

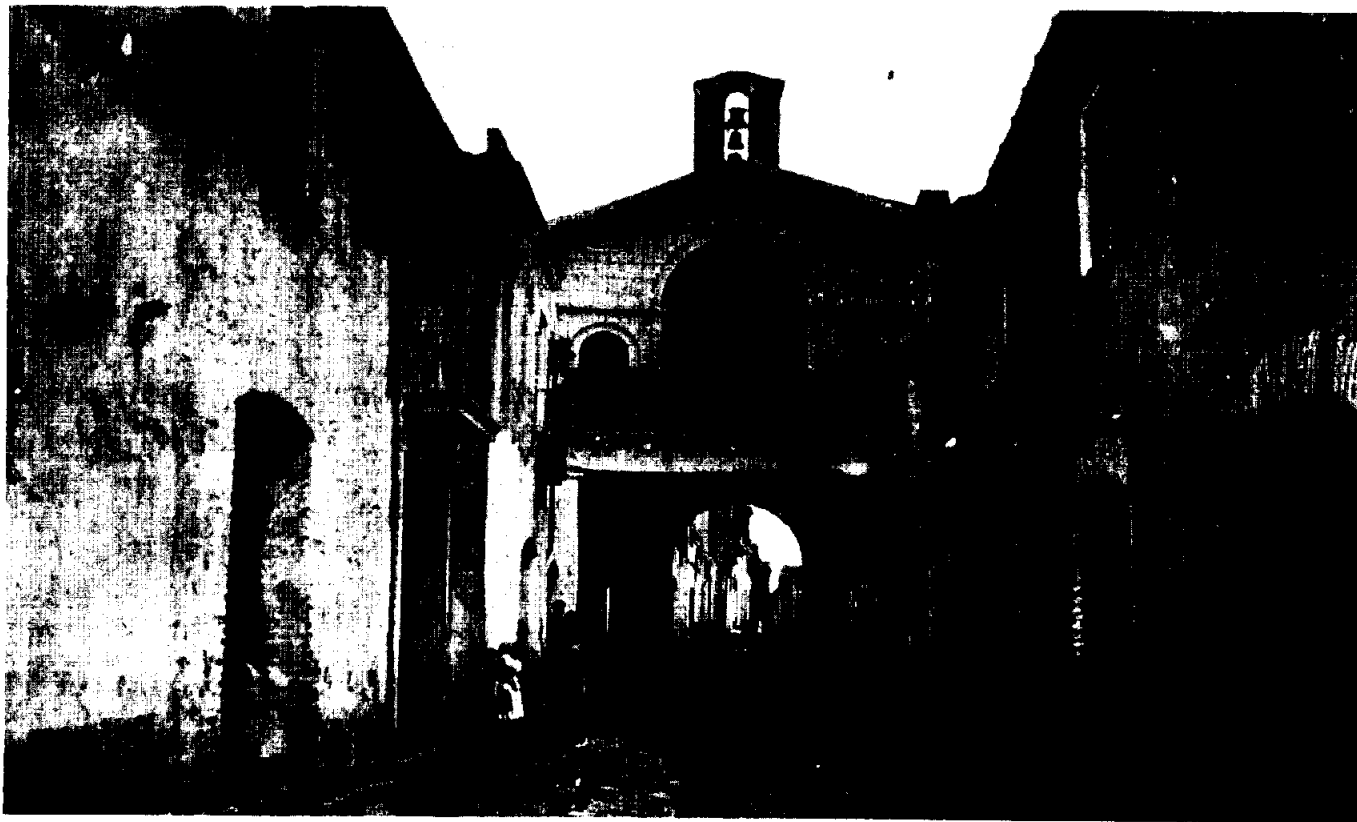
Jardiner, prop de les vies de maniobra i de parada dels trens de l'estació de **França**, es van localitzar restes de ceràmica i una moneda ibèrica.

Tanmateix, el primer precedent urbà pròpiament dit, i del qual es deriva tota la posterior evolució de la que avui és la nostra ciutat, fou una magnífica vila romana del darrer terç del **segle I aC.** coneguda amb el nom de **Semproniana**. Aquesta vila s'estenia damunt de bona part del solar del **turó de Sant Esteve**, on actualment hi ha la **plaça de l'Església**, i els seus entorns més immediats. Tot i que més tard va ser destruïda pel foc, es mantingué la presència d'un nucli habitat, més o menys permanent, en aquest lloc, al llarg dels **segles III, IV i V.**

El nom de **Granularius Subteriore**, antecedent immediat del topònim local, aparegué citat per primera vegada l'any **944**, poc després d'haver-se iniciat el procés de repoblació d'aquestes terres. Les primeres notícies de l'existència del mercat i de la construcció de l'**Església de Sant Esteve** són del **segle XI**, per bé que s'han trobat restes més antigues que demostren una edificació anterior.

Maig 1995: Plaça de la Porxada.

AFMG

ALCALDE

Maig 1995: Carrer de Corró.

Les muralles, les més antigues, són del **segle XIII**, mentre que les que s'han pogut conservar, al menys en part, ho són dels anys **1366 i 1380** i posteriorment refetes al **segle XVI**. Al **segle XV** aconseguí importants avantatges fiscals i jurídics, amb el privilegi de ser nomenada "**Carrer i braç de Barcelona**". I al **segle XVI**, considerat com un dels més esplèndids, s'inicià el primer eixample, al voltant del **camí ral de Barcelona a Vic** i es construí la **Porxada**. Des d'aleshores,

però, es produïren canvis poc significatius. Hem d'esperar l'arribada del **segle XIX** perquè la vila medieval, després d'uns anys d'una certa decadència, inicií un procés de canvi radical i irreversible, trenqui definitivament amb el passat i s'obrin noves expectatives, aleshores insospitades.

LES MURALLES, EL PRIMER OBSTACLE A SUPERAR

Però aquest procés de canvi no s'hauria produït sense la voluntat decidida de la seva gent. L'estructura urbanística de finals del **segle XVIII** i principis del **XIX** no facilitava en absolut aquesta empresa. El primer escull a superar, al qual havien de fer front, eren les antigues muralles. Feia temps que havien deixat de complir la funció original per la qual van ser aixecades i, per contra, ara esdevenien un entrebanc insuperable per a la consecució

Anys deu: Capella de Sants Cosme i Damia, al carrer de Corró. Les antigues capelles eren el símbol de la vila medieval. Aquesta, fou l'última que va caure. Enderrocada el 1936, es reconstruí posteriorment. El primer eixample es produí el segle XVI, entorn del camí de Vic.

AFMG

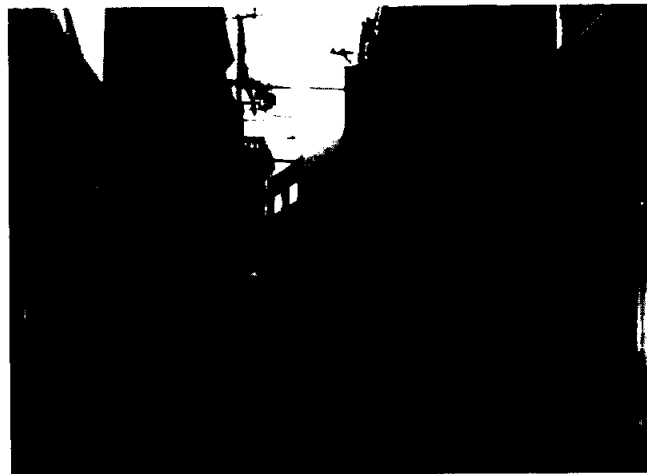
Anys vint: Capella de Santa Esperança (Segle XVI). Fou enderrocada l'any 1853 i posteriorment refeta al seu costat. El 1952 fou de nou restaurada. Forma part de l'antic perímetre emmurallat.

d'aquests objectius. Si bé és veritat que algunes edificacions ja s'havien instal·lat extramurs, seguint l'exemple de la primera embranzida, iniciada al **segle XVI**, aquesta no era una pràctica habitual. D'aquella època queden encara alguns testimonis en portals i finestres dels carrers de **Corró** i de **Barcelona**, per on passava l'antic **camí ral**.

Es tractava, doncs, de poder projectar, sense cap tipus de destorb, el creixement urbanístic de la vila en un espai molt més ampli que el petit case edificat. Un espai que en prou feines superava les **4 ha** de superfície. Si no es feia així, no hi hauria cap possibilitat d'expansió i, en conseqüència, tot el procés s'aturaria i, molt possiblement, el declivi esdevindria inevitable. La decisió es va prendre, i l'esforç que això va suposar es va veure ben aviat recompensat. La demolició de les muralles, d'una forma sistemàtica i premeditada, s'inicià l'any **1845**, quan s'autoritzà tirar a terra el

portal "**Matalot**" -construït amb motiu de la "**guerra del Francès**"-, situat molt a prop del que hauria de ser, posteriorment, la **plaça de Perpinyà**.

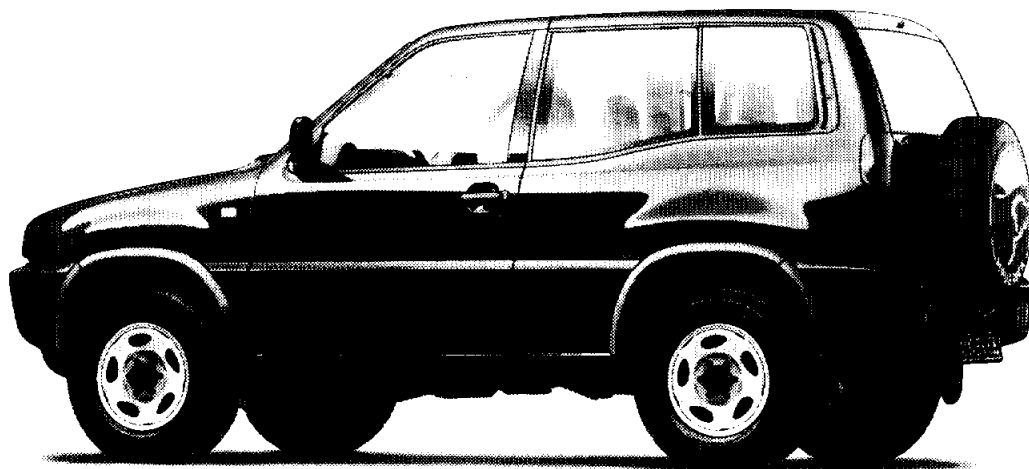
ALCALDE

Maig 1995: Carrer de Santa Esperança.

Deu anys després, el **25 de març de 1854**, s'enderrocà el portal de **Sant Cristòfol**, al **carrer de Barcelona**, així com també el del **carrer Nou** i el del **carrer de Sant Francesc**. A

Nuevo Ford Maverick 3 Puertas.

Salón Ford del Automóvil

El Futuro Está Aquí

Del 11 al 31 de Mayo en tu Concesionario.

Nuevo Maverick 3 puertas y Nuevo Explorer. Los encontrarás en el Salón Ford del Automóvil que se celebra del 11 al 31 de mayo en tu Concesionario Ford.

Las últimas novedades. Las mejores ofertas. Ven a conocerlas.

Información sobre prototipo y pruebas. Todo está en el Salón Ford del Automóvil. No faltes. Tu futuro coche está aquí.

Nuevo Ford Explorer.

Gama 4x4
Desde 3.088.000 Ptas.*

* Precio Gama 4x4 incluido impuestos y gastos del Club de mayo

Aquí nos distinguimos
porque todo lo que hacemos conduce a ti.

Comercial Vila - Vila

Avda. Prat de la Riba, s/n - Tel. 849 09 00
Fax 849 77 22 - 08400 GRANOLLERS

AFMG

Anys vint: Carrer d'Anselm Clavé. Tram de la carretera de Vic, que s'obrí pas pel seu traçat actual, gràcies a l'entusiasme dels vilatans i al favor del general Prim.

L'agost de **1856** es va fer el mateix, amb una bona part de la paret de la muralla i la torre de fortificació de la **plaça de Maluquer i Salvador**, amb l'objectiu d'aplanar el que hauria de ser la nova **carretera de Barcelona a Ribes**. L'altre gran repte que immediatament després s'hauria d'enfrontar la vila. Tres anys més tard, va caure la porta de **Sant Roc** i un dels portals del **carrer de Corró**. L'any **1862**, el portal de **Caldes**, el **1869** el torreó del **carrer**

de Santa Esperança i el **1882** la torre de fortificació del **carrer del Rec**. Amb els portals caïeren també llurs capelles protectores.

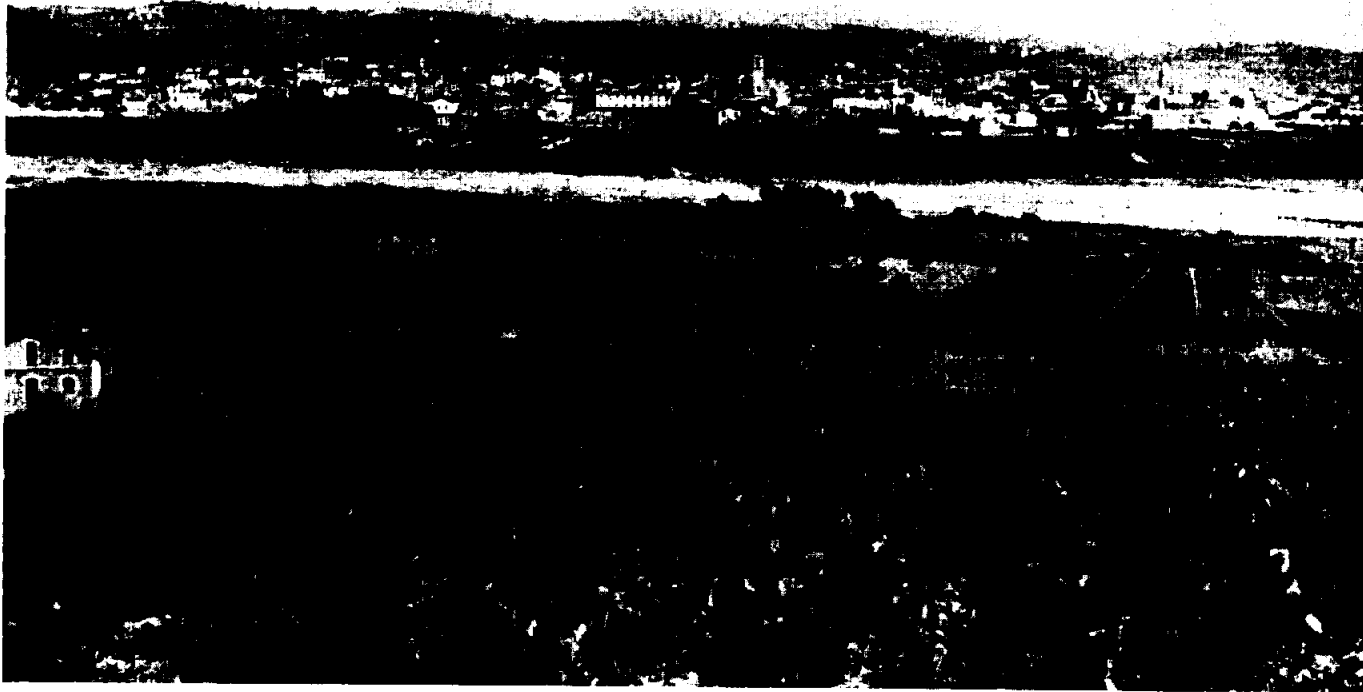
LES CAPELLES

La **Capella de Santa Esperança**, construïda al **segle XVI** per salvaguardar el **Portal de la Roca**, va ser la primera. Fou enrunada al **1853**, per bé que després va ser refeta al costat de l'antic emplaçament. Posteriorment, va caure la **Capella de Sant Roc**, del **1560**, situada al costat del **Portal de Bell-lloc**, al camí de **Cardedeu** i de **Girona**. Aquesta fou enderrocada, en part, el **1854**, el mateix any que se suprimí la **Capella de Sant Cristòfol**, del **Portal del camí ral de Barcelona**, tot i que més tard fou restaurada en un altre indret i tirada a terra definitivament el **1859**. L'any **1861** li va tocar el torn a la **Capella de Sant Antoni**, se suposa que del **1630**, coneguda també pel nom de **Santa Elisabet**, del **Portal de Corró**. I un any després seguí el mateix destí, però amb més sort, la **Capella de Santa Anna**, del **1563**, del **Portal de Caldes**, ja que fou de nou aixecada l'any **1864**, ben a prop de l'antiga ubicació. Quedava dempeus, la **Capella dels Sants Metges**, la més novella, situada al mig del **carrer de Corró**.

ALCALDE

Maig 1995:
Carrer d'Anselm Clavé.

AFMG

ALCALDE

Maig 1995: Vista panoràmica des del Coll de la Manya.

LA CIUTAT, ESDEVÉ VILA OBERTA

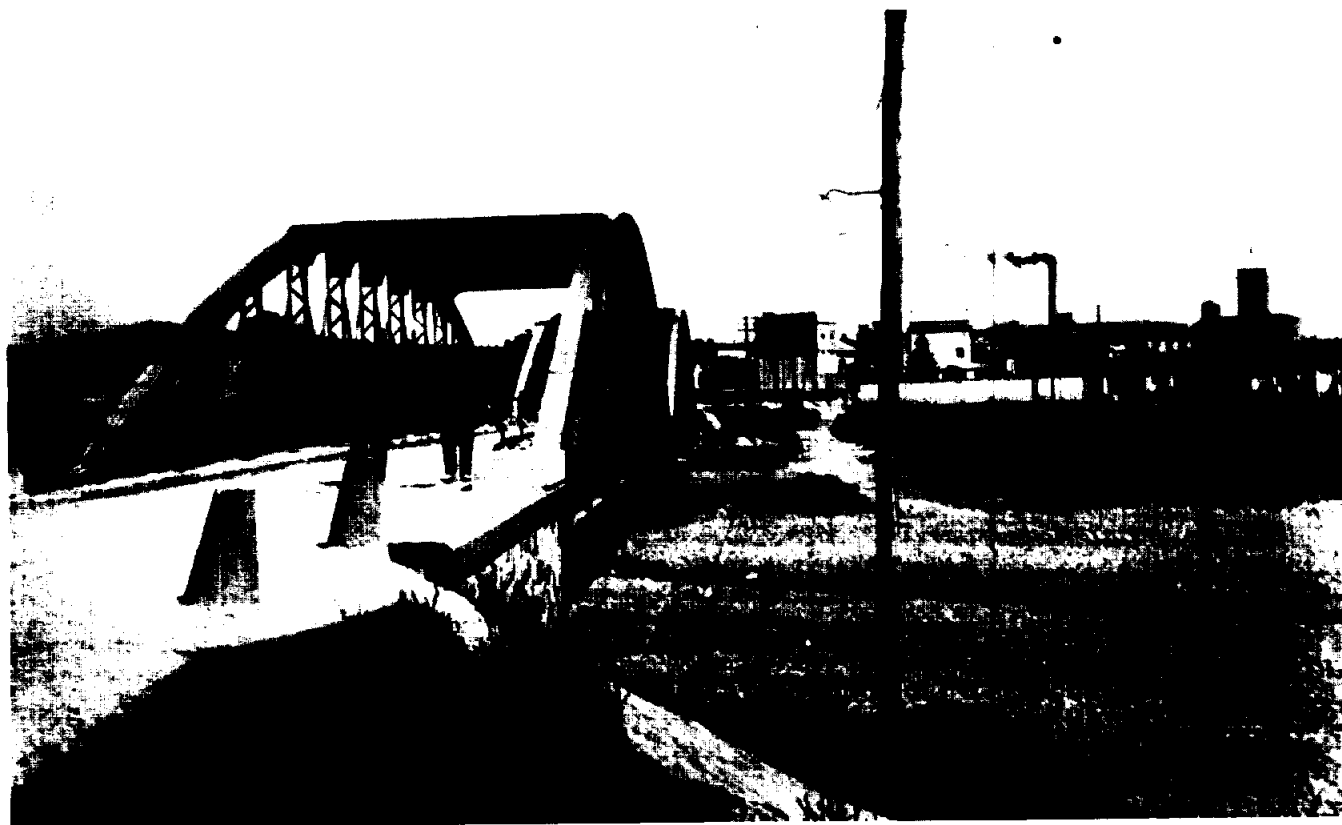
Amb la desaparició d'aquest anell defensiu, Granollers passà a ser una vila oberta, capaç de protagonitzar la transformació més important de la seva història. D'aquell passat ha quedat l'empremta en la pròpia configuració urbanística de l'antic recinte emmurallat, el seu casc antic, de carrers estrets i sense una

alineació possible. L'enderrocament de les muralles possibilità l'aparició d'un segon eixample, apte per encabir el flux constant d'una població que, atreta pel seu dinamisme i per les possibilitats d'ocupació que oferia la seva indústria, optà per fixar la nova residència en aquesta vila. Molt lluny quedava ja la concepció d'una vila reclosa, constrenyida dins d'un perímetre que separava la vida tranquil·la i segura de l'aventura i el perill. D'una vila menestral, artesana i comercial, amb no poques característiques de ruralitat, passà, en

pocs anys, a ser un gran centre comercial i industrial, políticament raconet i amb una expressió cultural i artística de primer ordre que el singularitzaren i el diferenciaren de la resta de ciutats del seu entorn més proper.

I això, gràcies a l'esforç i a l'empenta de la seva gent, però també, gràcies al valor estratègic d'un emplaçament immillorable, sense el qual res, o molt poca cosa, hauria estat possible.

Anys vint: Vista panoràmica de Granollers des de ponent. Es veuen camps i sembrats. L'any 1850, més d'un 80% de la superfície municipal era agrària. Avui, aquests terrenys han estat ocupats per indústries i serveis.

AFMG

Anys trenta: Pont de Canovelles sobre el riu. Fou construït l'any 1918. El riu sempre ha portat maldecaps. L'any 1976 es va voler mantenir el seu llit, sense èxit. Les riuades de 1962 acceleraren la canalització.

ES MANTENÍ EL PRIVILEGI DE SENTIR-SE BEN COMUNICADA

Tot i la generosa voluntat de la seva gent, aquest procés de canvi i transformació no s'hauria produït, sense una predisposició especial que ho permetés. La seva situació al bell mig de la **Depressió Pre-litoral** -veritable carrer natural de penetració a la península- i les enormes possibilitats de comunicació que això comportava facilitaren, de bell antuvi, l'existència d'un assentament continuat en constant creixement. Gràcies al caràcter de lloc de pas inevitable, s'originà la formació d'un mercat que dia a dia, atreïa nous pobladors a la zona. L'estructuració de la vila medieval és indissoluble a l'activitat generada al voltant del mercat. empremta que ha quedat palesa en la toponímia d'algunes de les places, escenari d'aquesta manifestació quotidiana. Noms com els de la **plaça de l'Oli**, de **les Olles** i

ALCALDE

Maig 1995: Pont de Canovelles sobre el riu.

dels Cabrits, encara existents, o com els noms més populars de la **plaça del Bestiar**, **del Gra** o **dels Porcs**, el primer desaparegut i els altres mai oficialitzats però no oblidats, en són una bona mostra. Aquesta circumstància especial afavorí la conducció de la carretera de **Barcelona a Vic** per un pas més proper a la vila, diferent del que s'havia projectat en un principi. Però per aconseguir-ho, va ser necessari invertir unes grans dosis d'entusiasme,

AFMG

convenciment i tossuderia. Les obres d'aquesta carretera, hereva de les antigues vies romanes, començaren l'any **1834**, d'acord amb un projecte de **1799**, tot i que s'aturaren immediatament després, per culpa de l'ocupació francesa primer i per les guerres carlines més tard. Els treballs no es van reemprendre fins l'any **1841**. En fer-se públic el **1842** el seu traçat, contrari als interessos locals, es va fer tot el possible per aconseguir l'accés directe desitjat. Vençudes totes les dificultats, la nova carretera s'inaugurà l'any **1848**. Una ordre reial del dia **18 de febrer de 1846** així ho havia decidit.

L'ARRIBADA DEL TREN EL 1854

Des d'aleshores, aquesta via ha esdevingut l'eix sobre el qual s'ha dissenyat tot el creixement urbanístic posterior. Suposà, des d'un primer moment, el símbol de la modernitat on s'instal·laren edificacions d'una gran vàlua arquitectònica i, també, els principals co-

merços i serveis que una vila en plena pujança requeria. L'ocupació d'aquest nou espai es va fer ràpidament. Mentre que al cens de **1846** no constava que hi visqués ningú, en el de **1870** ja hi vivien prop de dues mil persones. Amb poc més de vint anys, s'hi establí una tercera part del total de població censada, amb un establiment sistemàtic, mitjançant una adequació paulatina.

Privilegi que es va reforçar, encara més, amb el pas del ferrocarril pel seu terme municipal. **Catalunya** va ser el primer lloc de la península on es va construir, l'any **1848**, una línia comercial, entre **Barcelona** i **Mataró**. A continuació, any **1853**, es posà en funcionament la de **Barcelona** a

Principis del segle XX:
Plaça de les Olles. Poca cosa ha canviat d'ençà d'aleshores. Les últimes reformes que s'hi han fet són de l'any **1947** i, més recentment, del **1988**. El seu nom és un fidel testimoni de la importància que ha tingut el mercat des de temps immemorials.

ALCALDE

Maig 1995: Plaça de les Olles.

AFMG

Anys vint: Carrer del Doctor Robert. Aquest fou un carrer que allotjà diversos serveis. L'any 1913 s'hi instal·là la Guàrdia Civil; el 1943 els jutjats i el 1952 la Mútua del Carme.

Molins de Rei i, finalment, el **23 de juliol de 1854**, el tren arribava a **Granollers**. Els primers treballs d'explanació s'havien iniciat el mes de **setembre de 1851** i 3 anys després s'efectuaven les primeres proves a la totalitat del trajecte. L'**1 de setembre de 1960** s'inaugurava la prolongació fins a la **Rambla de Santa Coloma**, avui **Maçanet-Maçanes**, camí de **França**. La ciutat havia aconseguit, en

un període de temps relativament curt, salvar l'impediment de les muralles, estendre el seu creixement urbà més enllà del seu perímetre edificat i mantenir el privilegi de sentir-se ben comunicada de la manera com ho havia estat sempre.

No només, però, per carretera,

sinó també per ferrocarril, i no pas amb una sola línia sinó amb dues, ja que el **14 de març de 1876** s'inaugurava la de **Granollers a Sant Joan de les Abadesses**, en el seu primer tram fins a **Vic**.

Un avantatge que col·locava la vila en les millors condicions per al seu desenvolupament industrial.

LA INDÚSTRIA MILLORÀ LES CONDICIONS D'HABITABILITAT

Però no n'hi havia prou amb tot això. Per tal d'assolir el mateix objectiu, es van emprendre altres accions. Poc a poc, s'anaren aplicant les noves tècniques del planejament sorgides a rel de la **Llei d'Eixample de les Poblacions de 1864**. El primer intent és de l'any **1877**, del mestre d'obres **Pere Maspons**, mitjançant un projecte d'urbanització i eixample, molt parcial i poc evolucionat, de l'espai situat al costat del ferrocarril entre els carrers dels **Caputxins** i **Minetes**. Però el projecte més clar en aquest sentit es va redac-

ALCALDE

Maig 1995: Visió del carrer d'Anselm Clavé, des de la Plaça de la Corona.

AFMG

ALCALDE

Maig 1995: Plaça de la Corona.

tar l'any **1891**. Per encàrrec de l'Ajuntament, l'arquitecte **Francesc Mariné** dissenyà un plànol parcel·lari, un projecte global d'alineacions de la ciutat construïda que incloïa la proposta d'un nou traçat per a la xarxa viària. Hom preveia urbanitzar un total de **77 ha** i fixava els límits del creixement en direcció nord-sud entre **les Franqueses** i l'actual **carrer de Prat de la Riba**, i en direcció est-oest, entre l'actual **Passeig de la Muntanya** i la línia formada pels carrers de **Sant Jaume**,

Espanya, Ponent i Corró. Se superaren, també, altres obstacles. Alguns perquè comportaven problemes de salubritat i higiene públiques, els altres perquè amb el seu trasllat es guanyarien nous espais urbanitzables i afavoririen el propòsit desitjat. Per aquesta raó es va iniciar, el **1852**, el desplaçament de l'antic cementiri adossat al cos de l'església de **Sant Esteve**. En un primer moment es va portar als horts del **convent dels Caputxins** i, posteriorment, al **1894**, al seu emplaçament actual al vessant del **Ramassar**.

Això va permetre, entre altres coses, l'enderrocament d'una part de la vella muralla i l'eixamplament d'una obertura, tancada fins aleshores, que anava des del corredor de **Sant Cristòfol** fins a l'església. El mateix es va fer amb l'antic escorxador situat originàriament al **carrer de Santa Elisabet**. El **20 d'abril de 1852** es va decidir traslladar-lo a un lloc més idoni, a l'extrem de les **travessies de Caldes**, actual **carrer de Torras i Bages**. La primera nau es va construir l'any **1876**.

Anys vint: Plaça d'Àngel Guimerà. El projecte inicial fou redactat, l'any **1929**, per l'arquitecte **Manuel Joaquim Raspall**. Fou l'emplaçament escollit per ubicar-hi el monument en honor als soldats morts a la guerra d'Àfrica. El **1952**, s'inaugurà el monument a los Caídos.

AFMG

Anys vint: Plaça del Bestiar. L'any 1846 hi vivien 387 persones, el segon lloc més habitat després del carrer de Corró, on hi havia 677 de les 3.002 que tenia Granollers. Al 1870 n'hi havia 331, mentre que al carrer Prim ja n'hi havia 762, 644 al carrer de Corró i 371 al carrer de Barcelona.

EL PROTAGONISME DE LA MODERNITAT

La construcció de la carretera, d'altra banda, generà l'obertura de nous carrers que havien de connectar amb les zones de nova edificació sorgides al seu entorn.

El camí de Vic, l'actual carrer del Sol, fou objecte d'una operació d'alineació l'any 1868

i al 1872 s'obrí el carrer de Ricomà.

La construcció d'una nova caserna per a l'infanteria i la cavalleria al mateix lloc on ja hi havia hagut una altra en temps anteriors facilità l'obertura d'alguns carrers de la part de ponent. Es tractava d'un edifici, pro-

pietat de l'Ajuntament, d'uns dos mil metres quadrats amb capacitat per a 330 places i 30 cavalls. La seva construcció s'havia acordat l'any 1852 i un any després ja s'havien enllestint les obres.

Posteriorment, en ampliar-se les dependències s'ha-gué d'enderrocar la Capella de Santa Anna del seu emplaçament originari. L'any 1875 s'aplanà el carrer de Sant Jaume, precisament en aquest tram, i l'any 1882 s'enderrocà la fortificació del carrer del Rec per tal de possibilitar l'obertura de la carretera de Caldes a Sant Celoni.

El 1886 s'inaugurà el carrer de Marià Maspons i el 1887 s'obrí la plaça de Jacint Verdaguer.

La industrialització basada, fonamentalment, en la indústria tèxtil, contribuï d'allò més en la millora de les condicions d'habitabilitat. Tot i la presència d'un artesanat pre-industrial dels segles XVI, XVII i XVIII, no va ser fins a mitjans d'aquest segle quan la indústria assumí el protagonisme de la modernitat, encara que amb un cert retard pel que fa a d'altres ciutats del seu voltant.

Maig 1995:
Plaça de Maluquer i Salvador.

BMW SERIE 5

NO SE DEJE IMPRESIONAR.

Rut Nicolli

Guíese por su sentido común: venga a nuestra concesión y asegúrese tecnología de vanguardia en un automóvil probado y perfeccionado como pocos.

Lo más impresionante de un Serie 5 es la forma en que combina el confort de las grandes berlinas más exclusivas con la agilidad de los automóviles de menor tamaño.

Su alta tecnología se ha perfeccionado hasta alcanzar un nivel de prestaciones, seguridad y confort único.

Su seguridad se ha optimizado con avanzados elementos de protección de los pasajeros y modernos sistemas de prevención de accidentes que han probado sobradamente su eficacia.

Venga a conocer una amplia gama de modelos que le permite elegir entre múltiples versiones de motorizaciones y carrocerías. En ella encontrará motores excepcionales de hasta 340 CV o, por

ejemplo, uno de los diesel más rápidos del mundo.

El impresionante aspecto de su línea se complementa con un excepcional equipamiento de serie.

Permitanos informarle personalmente sobre unas condiciones de financiación ciertamente interesantes que son un atractivo más de una Serie llena de indudables ventajas.

SERIE 5

BERLINAS: 518i, 520i, 525i, 525td, 525tds, 525ix, 530i, 540i y M5.
TOURING: 520i, 525i, 525td, 525tds, 525ix, 530i y 540i.
Todos disponibles en versión automática.

EQUIPAMIENTO DE SERIE

Airbag. Aire Acondicionado. ABS. Dirección asistida. Crash sensor. Llantas de aleación ligera. Faros antiniebla. Reposacabezas traseros. Cierre centralizado. Faros de óptica elipsoidal. Elevallunas y retrovisores eléctricos. Neumáticos de perfil bajo. Amortiguadores de gas. Pre-equipado de audio con seis altavoces y antena integrada en luneta trasera. Acabados interiores en madera de nogal.

Desde 4.560.000 Ptas.

Precio final recomendado
(IVA, transporte e impuesto de matriculación incluidos).
Beneficiarse del Servicio BMW Finance & Leasing.

Elitemotor, S.A.

Roger de Flor, 69.
Tel. 870 33 54
Exposición: Pº Colón, 46-49.
Tel. 879 58 66
Granollers

AFMG

Anys 50: Parc de l'Estació. Fou el primer parc urbà de la ciutat. Fou inaugurat el 12 de gener de 1896. El lloc havia estat un ermot, on a més del parc, ple de plàtans, hi havia també un viver d'arbres.

L'augment de l'ocupació industrial anà en detriment de l'activitat agrícola. Mentre que a l'any 1860 un 22% de la població activa treballava al camp, l'any 1891 ja s'havia reduït a la meitat.

Foren en a-aquests anys quan s'instal.laren a la vila les fàbriques de més pes específic i envergadura. **Roca Umbert** ho va fer el 1865, primer a **Palou** i després, el 1904, al seu emplaçament actual.

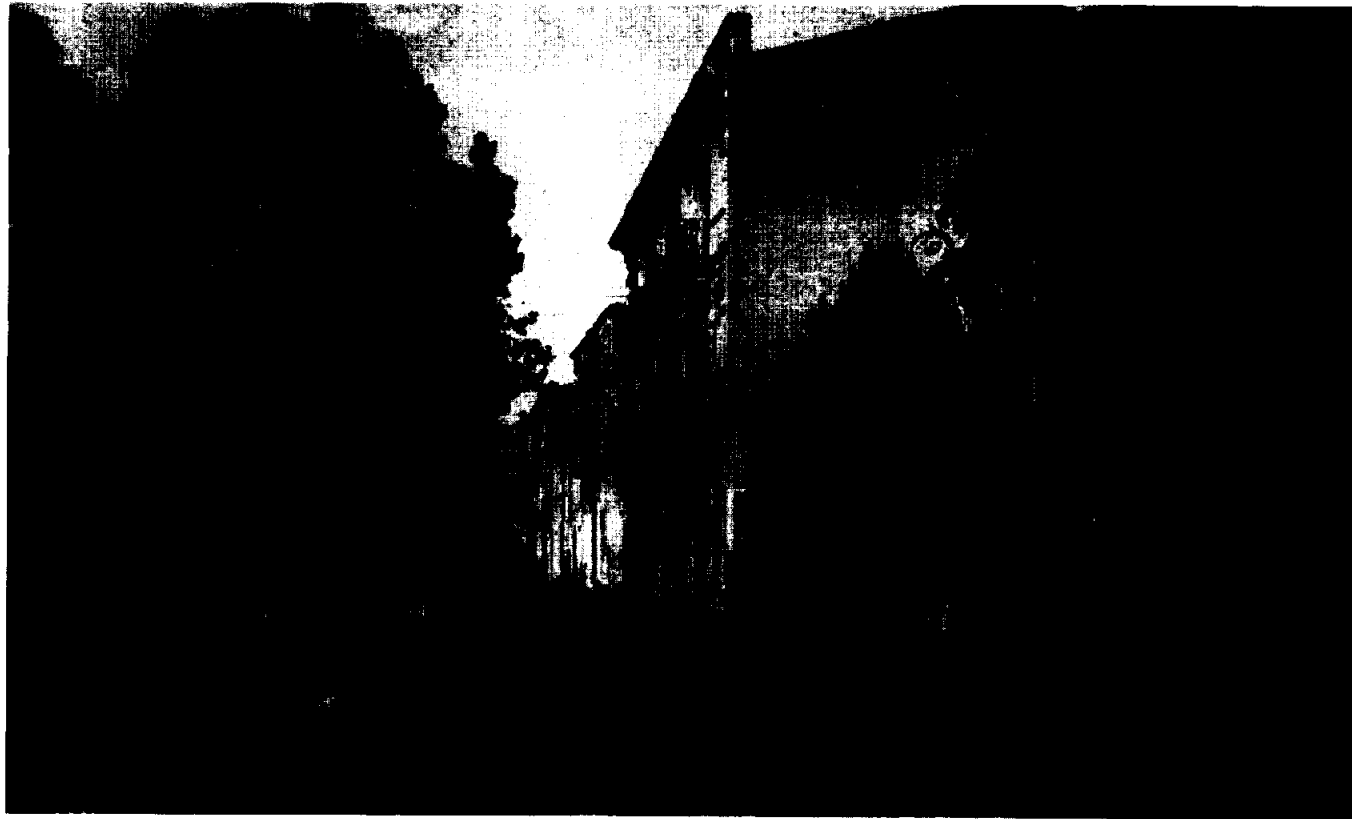
ALCALDE

Maig 1995: Plaça Barangé.

Després van venir, **Filats i Teixits Comas d'Isidre i Buenaventura**, la foneria de **can Trullàs**, la fàbrica del Gas i, entre d'altres, la de **can Jaume**, de **Salvador Corderas i Sagalés** i la **Tela**, la fàbrica de **Pius Anfres i Martí**. Arribats en aquest punt, el procés ja

era del tot irreversible. En tan sols trenta anys, del 1842 al 1877, **Granollers** havia passat de 3.032 a 5.744 habitants, i d'aquests tant sols un 10% continuaven residint dins del que fou el perímetre emmurallat. Molt havia canviat des de la descripció feta per **Pascual Madoz** al **Diccionario geográfico-estadístico-histórico de España** de l'any 1847. De les 534 cases distribuïdes en 4 places i 11 carrers d'aquella època, s'havia passat a 1.241, l'any 1887, i a 2.155 vint anys després, repartides, ara, en 42 carrers i 13 places. La major part de la població s'havia desplaçat a l'eix format per la nova carretera i el traçat de la via del tren. Això, per tant, ja no ho parava ningú, ni tant sols el petit parèntesi que va suposar la tercera guerra carlina, entre 1874 i 1875, tot i les conseqüències tràgiques que va tenir per als seus vilatans. I el que és més important, junt amb tot això, sorgí també, amb gran força, un moviment associatiu que abraçava els múltiples i diversos àmbits de la vida social granollerina de finals de segle. Tot estava a punt per encarar el repte que suposava l'entrada al segle XX.

AFMG

ES TRACTAVA DE CONSOLIDAR LA FEINA FETA

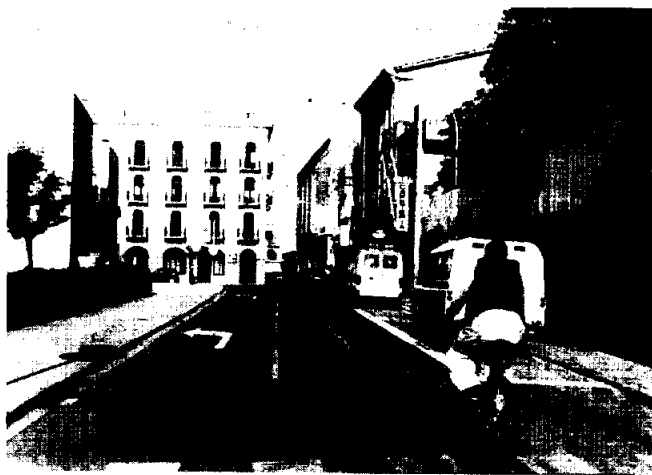
Amb aquestes condicions, ja s'estava en disposició de fer un nou salt endavant, quantitatiu i qualitatiu. El més transcendental, el treball més feixuc, ja s'havia fet. La vila havia superat amb èxit l'embranchida inicial i havia sabut adaptar-se als nous aires de la modernitat.

Tot estava a punt i ben encarrilat. Tanmateix, poca cosa més del que s'havia fet, si més no d'una forma tan espectacular, es faria durant les dues primeres dècades de l'actual segle. En tot cas, es consolidaria la feina feta i es millorarien les condicions de vida i accessibilitat. Era el moment de dotar-se de nous serveis, d'equipaments molt més útils i de millors infraestructures que la nova situació demandava. La construcció d'un nou edifici per a l'Ajuntament, entre 1902 i 1904, fou en aquest sentit tot un símbol d'aquesta nova singularidadura. Per aconseguir-ho s'aprofità la refor-

ma d'un antic casalot medieval, però sense canviar ni l'ús, ni la funció de l'emplaçament originari amb la intenció de reforçar el seu valor polític. Les institucions econòmiques tampoc obviaren la rellevància financera de la vila i, per això, ben aviat, al 1912, es decidí la instal·lació de l'oficina central de la **Caixa de Pensions**. Un any després, arribà l'electricitat. El 1914 es posà la primera pedra del que hauria de ser el nou hospital i s'aprovaren les bases per mitjà de les que **Lluís Serra Guardia** podia instal·lar canonades de conducció d'aigua potable per al subministrament a particulars i per al consum públic. El 1916 s'iniciaren els tràmits, amb la **Manco-**

Anys vint: Carrer d'Esteve Garrell. Les tanques de la dreta corresponen a l'edifici del Casino i les de la dreta al parc de l'estació.

ALCALDE

Maig 1995:
Carrer d'Agustí Vinyamata.

Carrer Alfons IV

Foto Xavi Marfosa

Obres de millora de clavegueram, paviments de voreres i carrer i enllumenat públic.

Empreses constructores:

*Puigcerdà, 129
Tels. (93) 307 08 54 - 307 09 08
Fax (93) 308 53 15 - 08019 Barcelona*

**Excavacions i Obres Públiques
REQUENA S.A.**

*c/. Sant Gervasi, 18 - Tel. (93) 849 44 16
Fax (93) 849
08420 Canovelles*

AJUNTAMENT DE GRANOLLERS

AFMG

munitat de Catalunya, per convertir l'antic hospital de **Sant Domènec** en una biblioteca pública i el **1919** es posà en circulació la primera emissió d'accions del **Banc de Granollers** i s'inauguraren els **Col·legis Nous**, l'escola de **Genís Pereanton**.

EL PONT SOBRE EL RIU CONGOST

Tot i que les comunicacions eren bones, el riu massa sovint les feia intransitables. A principis de segle, un informe de l'Ajuntament ja es lamentava d'aquest inconvenient i del perjudici que això comportava per als interessos locals.

Les primeres referències sobre la necessitat de construir un pont sobre el riu **Congost**, en la variant de la **carretera de Ribes**, són del **1905**. El projecte de construcció es presentà quatre anys després, per bé que fou desestimat, al·legant problemes econòmics per a la seva execució i es va haver d'esperar molts anys perquè el projecte esdevingués una reali-

tat. En canvi, el de la **carretera de Caldes** es va construir de seguida.

D'estructura de ferro, s'inicià a mitjans de **1916** i el mes d'**agost de 1918** s'inaugurà oficialment, el mateix moment que s'anunciava un nou projecte sobre la **riera Carbonell a Can Mònic**.

Si prenem el període comprés entre mitjans del segle passat i principis dels anys vint, s'observa com el creixement demogràfic, lluny de ser explosiu, fou més aviat constant i sense sobresalts. Per això les directrius del planejament continuaven sent les mateixes que havia previst **Francesc Mariné**. No va ser fins l'any **1912** quan es dis-

Anys 20: Visió des del campanar. Etapa clarament expansiva aprofitant el gran impuls que va suposar, per a l'economia, la Primera Gran Guerra. Dels 7.293 habitants que tenia l'any 1910, va passar a tenir-ne 11.597 el 1929.

ALCALDE

Maig 1995: Panoràmica des de l'edifici de l'Ajuntament.

gg

Maig 1995: Carrer de Josep Umbert davant de la Rambla Josep Tarradellas.

ALCALDE

AFMC

Anys quaranta: Carrer de Josep Umbert, que havia tingut abans el nom de carrer del Pont. El pont no es va construir fins el 1935. Fou desmuntat definitivament el 16 d'agost de 1960.

senyà un nou marc de creixement, amb l'ampliació de noves àrees objecte d'urbanització. L'encarregat de fer-ho en aquest cas va ser el nou arquitecte municipal, **Manuel Joaquim Raspall**, nomenat responsable d'aquesta comesa l'any **1907**. En la mesura que es dibuixava el seu futur, una nova perspectiva s'obria a l'horitzò. La vila havia esdevingut el punt de referència i l'element aglutinador d'una rodalia de pobles, sent de fet la capital d'una comarca que oficialment encara no existia. Com a cap de partit judicial, des de **1834**, havia acomplert amb satisfacció el seu paper de líder en un entorn predominantment rural i agrícola.

Entrats a la dècada dels anys vint, tot va ser diferent. D'una certa tranquil·litat es tornà a passar a la més febril activitat. La **Primera Guerra Mundial** generà un impuls econòmic a la major part dels països no beligerants, les conseqüències del qual arribaren ben ràpidament a **Catalunya**. Foren els anys en que es

construïren grans obres públiques i l'abundància del diner feia brollar negocis a tot arreu. En conseqüència, es produí el primer allau immigratori, de l'època actual, procedent d'altres regions de l'Estat, menys afavorides per a aquesta conjuntura. Entre els anys **1920** i **1934** la població de **Granollers** doblà els seus efectius. Mentre la taxa de natalitat disminuïa, encara que poc, se situava en un **21 per mil**, la taxa de mortalitat es veia afavorida pels nous avenços en la sanitat i la higiene, assolint una taxa del **16,43 per mil**. El **88%** del creixement real, fou degut a la immigració, quantitativament molt més alta que en les etapes anteriors. Amb aquesta nova perspectiva, s'utilitzà un nou enfocament dels problemes urbanístics.

En són bona mostra d'aquest fet els successius plànols d'eixample signats pel mateix **Manuel Joaquim Raspall**. Tantmateix, no es resolgueren els accessos per carretera ni es crearen nous eixos vials, ni tampoc es pro-

CARRERA OFICIAL DE TURISME

OBERT EL PERÍODE D'INSCRIPCIÓ

- Carrera Universitària Oficial de **TÈCNIC EN EMPRESES I ACTIVITATS TURÍSTIQUES** (TEAT), Reial Decret 865/1980-14-4.
- Pràctiques obligatòries durant la carrera en empreses del sector.
- Places **limitades** en horari de Diürn i Nocturn.

Ara pots obrir-te futur a Granollers en el sector empresarial més important al nostre país. Aprofita l'ocasió i estudia la carrera oficial de Turisme.

Per a més informació i inscripcions, Secretaria **INTUR**
Anselm Clavé, 33 - Tel. 870 88 21 - 08400 GRANOLLERS

INTUR

AFMG

jectà cap zonificació per a les respectives funcions urbanes. El que sí estava clar, però, és que calia ampliar el terme municipal. Amb una superfície de **550 ha**, era un dels més petits de la **Catalunya**. Amb una configuració morfològica, condicionada pels límits naturals de les dues serres, el pas de les vies de tren a banda i banda del casc edificat i el temor a les irregularitats del riu a ponent, tant sols es podia permetre un creixement longitudinal i allargassat. S'imposava, per tant, la seva ampliació i superar, de nou, el que semblava un altre inconvenient al creixement.

ALCALDE

Maig 1995: Mercat de Sant Carles i Capella de Santa Anna.

LA FUSIÓ DEL POBLE DE PALOU

El primer pas es va aconseguir l'any **1922**, el mateix any que li fou concedit el títol de ciutat. Mitjançant l'acord a que s'havia arribat entre les parts respectives, s'annexionà el **barri del Lledoner**, que fins aleshores formava part del terme municipal veí de **Corró de Vall**. Aquesta incorporació representà un guany de **32 ha** i **316** habitants. El segon pas es va fer l'**1 de gener de 1928**, en obtenir la fusió del municipi de **Palou**, amb un benefici territorial per a la ciutat molt més gran.

Anys quaranta: L'antiga caserna. S'acordà la seva construcció l'any 1852. L'Ajuntament comprà l'edifici l'any 1965 per tal de construir-hi un mercat municipal cobert. Aquí hi havia hagut el portal de Caldes, amb la capella de Santa Anna, del 1563, destruïda l'any 1862.

AFMG

Anys vint: Edifici de la Unió Liberal. Fou construït per l'associació l'any 1891 als terrenys situats a l'era d'En Torrent, a la carretera, conegut també amb el nom de Clos d'En Piferer. En el moment de la seva fundació tenia uns sis-cents socis.

Els arguments utilitzats, en cada cas, foren els mateixos: la continuïtat física, la disposició dels serveis compartits i, el què és més important, la voluntat comuna i manifesta de culminar el procés amb l'èxit esperat.

Granollers, guanyava **908 ha**, **733** habitants i **162** edificis dels **8.531** i **2.659** que ja tenia. El terme municipal passava a tenir un total de **1489 ha**, superfície que s'ha mantingut invariable, malgrat diversos intents no reï-

xits de canvi i alteració del mapa establert.

Mentrestant, alguns dels projectes iniciats en la dècada anterior es feien realitat i se'n creaven de nous. L'any **1920** es constituïa una escola de segona ensenyança i una altra d'arts i oficis, antecessora de l'actual **Escola**

Municipal de Treball. El **Banc de Granollers** obria sucursals a **Mollet**, **Sant Celoni** i **Caldes**. El **1922** s'inaugurava el camp municipal de futbol a l'actual **carrer de Girona**.

El **1923** s'acabava el **convent de les Josefines** al **carrer de Sant Josep** i obria les portes el nou **Hospital de Granollers**. El **1924** es procedia a l'enderrocament de l'antic cementiri, el dels **Caputxins**, on no s'hi enterrava ningú des de feia uns trenta anys, des de la construcció del nou.

El **1926** s'inaugurava la **Biblioteca Popular Francesc Tarafa** i el **1927** començava a funcionar el primer autobús urbà, des del pont de la **riera de Carbonell**, a **Can Mònic**, fins a **can Tinet de Palou**, es construïa el pont de la **carretera del Masnou**, sobre la via del tren de **Barcelona-Portbou** i es decidia crear una **Escola Municipal de Música**.

En aquest context, l'Ajuntament decidí participar com un agent més en el procés de construcció de la ciutat.

És per això que, a mitjans de l'any **1927**, es plantejà portar a terme un ambiciós pla d'obra pública i millora urbana. Per al seu finançament s'hagué de concertar un emprèstit, a

Maig 1995:
Museu de Granollers.

ALCALDE

AFMG

amortitzar en **25** anys, donat que el total de l'operació prevista ascendia a un total de dos milions de pessetes quan el pressupost ordinari era de **452.096,45**.

Hom preveia la construcció d'una escola unitària i la casa del mestre al barri de **Palou**, un nou grup escolar, una escola de segon ensenyament, una escola elemental de treball, l'ampliació de l'edifici de l'Ajuntament, la construcció d'un nou escorxador i d'un mercat municipal cobert, la compra d'un tren de reg i neteja, diverses obres de clavegueram i de pavimentació, noves aliniacions de carrers i la construcció d'un pont a la **carretera de Ribes**.

LA GUERRA ATURÀ MOLTES IL·LUSIONS

Després de l'euforia, s'entrà en una nova etapa de caràcter depressiu. Amb la crisi dels anys trenta, amb la guerra i els anys de penúria econòmica subsegüents, s'invertí la tendència anterior. La guerra civil, l'episodi més dramàtic de la nostra història, deixà el

país en unes condicions d'una total indigència, sense parlar de les víctimes ocasionades pel conflicte.

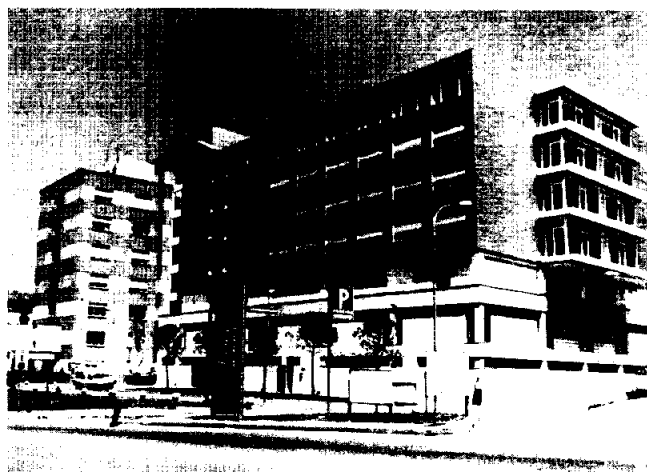
Amb aquestes condicions poca cosa es podia esperar. Entre **1935** i **1955** l'augment demogràfic assolit no arribava al **8 per mil**, amb la presència, per primera vegada, d'un creixement negatiu en el quinquenni **1935-1940**. La natalitat i la mortalitat assoliren les cotes més baixes, amb un **13,57** i un **12,71 per mil** respectivament, a excepció feta dels anys de la guerra.

El flux migratori tan sols representà un **63%**. El creixement s'auturà bruscament.

Abans del conflicte, però, es va intentar posar en marxa una nova acció. S'hi havia dipositat el

Anys vint: L'Hospital.
El 1914 es col·locà la primera pedra i s'inaugurà el 1923. L'edifici constava de tres pavellons: el de **Sant Jaume**, destinat a tot tipus de malats; el de **Santa Faustina**, als pobres i asilats, i el de **Sant Enric**, a església i habitatge de les monges. El 1957 es construí el pavelló de **Sant Esteve**, destinat a asil.

AL CAL·LE

Maig 1995:
Vista general de l'Hospital.

AFMG

Anys vint: Carrer del Marquès de Montroig. A la dreta es pot veure la casa de Pius Anfrès Martí "La Tela", construïda el 1912. La fàbrica, al costat de l'edifici, es va fundar el 1854 i es va traslladar a aquest carrer el 1906.

mateix entusiasme, convenciment i tossuderia, ja demostrada en d'altres ocasions. En aquest cas es pretenia superar el fre que ara suposava la via fèrria.

Amb l'expansió de la ciutat havia quedat al mig de les edificacions amb el perill que això comportava, alhora que impedia la relació entre un costat i l'altre de la via.

Coneixedors dels projectes de la companyia d'establir una doble via i de desviar la línia desde **Montmeló** a **Cardedeu**, es va aprofitar l'avinentesa donant totes les facilitats perquè l'obra tirés endavant.

Perquè el projecte fos efectiu, s'arribà a l'acord de permutar dues finques, una propietat de la companyia, on hi havia el "**Parc i Viviers**", l'estació i l'edifici "**Vies i Obres**", l'altre, de l'Ajuntament, ocupada per l'antic convent dels **Caputxins**.

Els treballs s'iniciaren l'any **1934** sense, però, la continuïtat desitjada. Van haver de passar alguns anys perquè de nou es tornés a reemprendre el projecte.

ALCALDE

Maig 1995: Carrer Francesc Macià.

A finals de **1932**, el pont sobre el riu, a la variant de la **carretera de Ribes**, ja era, per fi, una realitat, mentre l'altre pont en construcció, el de la **carretera de Mataró** s'anava fent molt lentament. També s'havien acabat les obres de la nova escola de **Palou** i s'havia remodelat la futura seu del **Museu**, un casa medieval que havia allotjat la presó del partit judicial.

El **1935** es constituí, per escriptura notarial, la **Policlínica del Vallès**. Tot, però, va quedar

EDIFICACIONES BARÓ, S.A.

*c/. Josep Umbert, 84
Tels. (93) 870 23 94 - 870 27 58
08400 GRANOLLERS (Barcelona)*

CURSOS DE FORMACIÓ EMPRESARIAL

CURSOS 1995 - 1996

SECRETARIAT TÈCNIC BILINGÜE

Noies amb FP II o COU. *Diari de 15 a 20 hores (d'octubre a juny durant dos anys).*

GESTIÓ EMPRESARIAL

Nois/ies amb FP II o COU. *Diari de 17 a 21 hores (d'octubre a juny durant dos anys).*

TÈCNIC EN MÀRQUETING I VENDES

Nois/es amb FP o COU. *Diari de 9 a 13 hores (d'octubre a juny).*

TÈCNIC EN COMERÇ EXTERIOR

Treballadors en actiu que s'ocupin de tasques pròpies d'aquest departament. Persones que desitgin treballar en aquest departament. *De dilluns a dijous, de 18 a 22 hores (d'octubre a juny).*

TÈCNIC COMPTABLE

Empresaris PIME: administratius. *De dilluns a dimecres de 19 a 22 hores (d'octubre a juny).*

MULTIMEDIA

Professionals amb formació informàtica. Joves que vulguin accedir a una nova professió. Personal d'empresa que treballi en departaments on es vulgui incorporar aplicacions multimedia. *Dimarts i dijous de 19 a 22 hores (d'octubre a juny).*

Informació i reserves:

c/. Dr. Torras i Bages, 1 - GRANOLLERS - Tel. 879 15 51 - Fax 879 35 17

FOTO: JOAN GUÀRDIA (AFMG)

Any 1947: Casa Molina, seu del Museu de Granollers des de 1937. El 1946 fou inaugurat. El 1964, però, es va cedir aquest edifici al Ministeri de Treball per tal d'instalar-hi l'Ambulatori de la Seguretat Social.

paralitzat el 18 de juliol de 1936, en iniciar-se la guerra. El que va succeir després va ser una tragèdia: incendis, assassinats, destrucció... L'episodi més sagnant va tenir lloc el 31 de maig de 1938, quan la ciutat va ser brutalment bombardejada per l'aviació. A l'operació moriren 224 persones. Més tard, el 24 de gener de 1939, es produïren nous atacs, els dies 24, 25 i 26. En aquesta ocasió moriren 36

ALCALDE

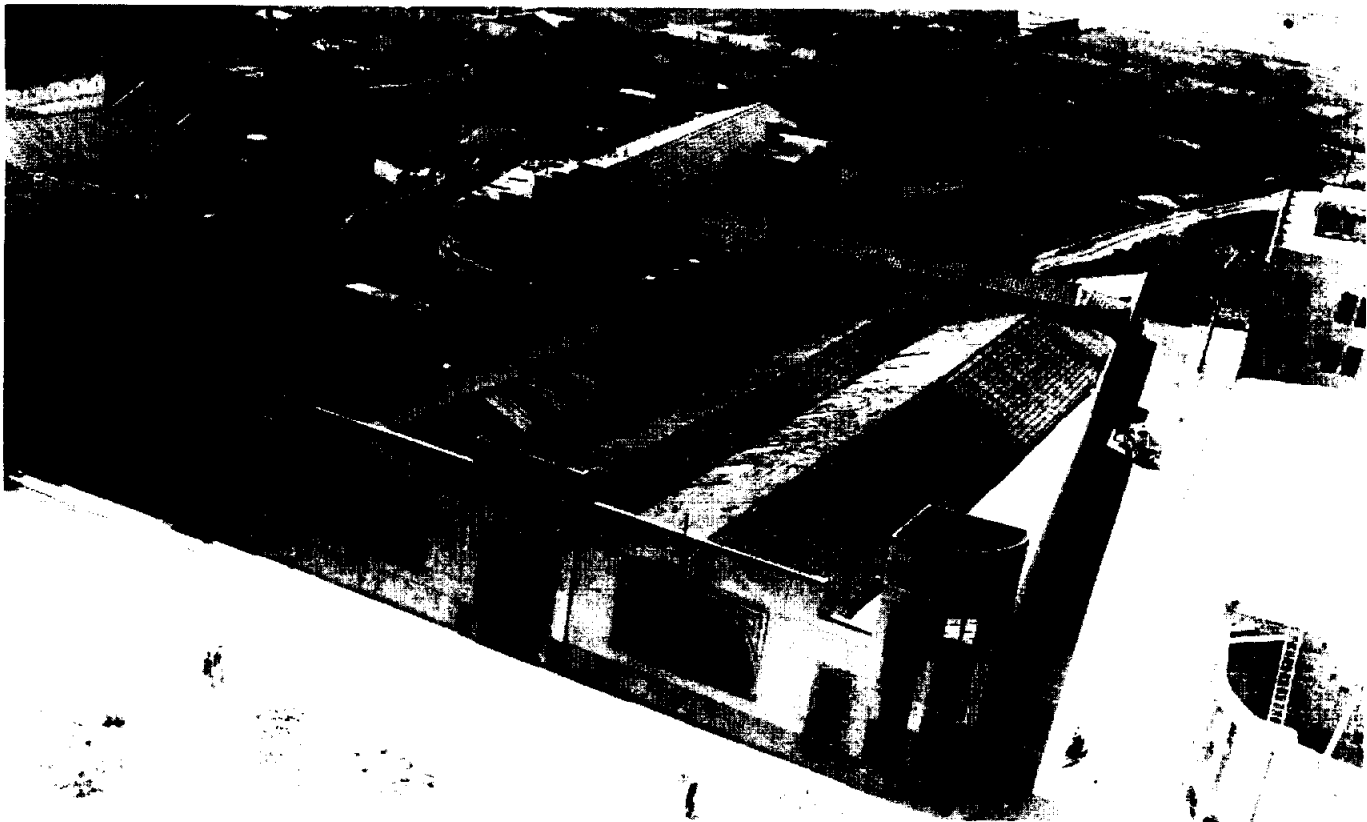
persones i hi hagueren nombrosos ferits. Quatre dies després, entraren a la ciutat les tropes del general Franco. La guerra havia acabat.

Maig 1995: Vista des del campanar, en direcció Plaça de l'Església.

LA RECONSTRUCCIÓ, LENTA I LABORIOSA

La reconstrucció de tot allò que havia malmès la guerra fou una de les tasques prioritàries a fer. No hi havia diners per a res més. Ben aviat, l'any 1947, es reclamà a la companyia ferroviària el compliment d'allò que s'havia pactat l'any 1934. Mentrestant, s'iniciava una certa recuperació, es pavimentaven alguns carrers i s'urbanitzaven les places de Maluquer i Salvador i de les Olles, i el 1950 es construïa bona part del clavegueram. Un any després, es continuava demanant a RENFE es procedís a instal·lar la via fèrria en el nou traçat previst, la nova estació i es fes entrega de tot allò que s'havia acordat. Res. Es va haver d'esperar uns quants anys més. L'any 1952 començà a funcionar la Mútua Nostra Senyora del Carme de Previsió Social i s'inaugurà el monument a los Caídos de la Guerra Civil a la plaça de la Corona. La vigència del planejament propugnat per Raspall havia superat la guerra i els primers deu anys de postguerra. Però fou a partir de la cre-

AFMG

ació de l'**Oficina Tècnica de la Comissió Superior d'Ordenació Provincial** l'any 1945, quan s'inicià una nova etapa en l'urbanisme institucional. L'arquitecte provincial i president d'aquell organisme, **Manuel Baldrich Tibau**, va ser l'encarregat d'elaborar el primer pla d'ordenació pròpiament dit, un dels primers que es van fer a tot **Espanya**. Redactat a finals de 1950, no va ser aprovat fins l'any 1953. Per primera vegada, el territori objecte de planificació superava el propi terme municipal i s'ampliava als municipis veïns de **Canovelles** i **Les Franqueses**, entenent aquest territori d'una forma global i homogènia. En aquest cas, ja no es tractava simplement d'una tasca d'ordenació d'edificacions entorn d'uns vials, sinó que es pensava en objectius globals de creixement, en estratègies d'organització urbana. Hom preveia la ubicació més adient per a la residència, la indústria i les activitats centrals en el marc d'una concepció funcionalista de l'espai.

Superats aquests anys, s'inicià una nova etapa caracteritzada per un creixement explosiu i sense precedents, gràcies al gran desen-

rotllament industrial. **Granollers** va rebre el que seria la segona gran onada immigratòria de la seva història. La major part dels nous residents procedien, fonamentalment, d'**Andalusia** i **Extremadura**.

Mentre que a l'any 1950, el percentatge de nascuts fora de **Catalunya** era d'un 27%, a finals dels anys seixanta ja superaven el 30%, si bé el gruix de la immigració es produí a cavall dels anys seixanta i setanta. El sector primari disminuí considerablement, tant en nombres absoluts com relatius, passant d'un 12% a un 1%, esdevenint una activitat gairebé marginal.

D'altra banda, el tèxtil deixà de ser el subsector predominant i es

Any 1945: Foneria Trullàs. Funda el 1880, es traslladà a aquest carrer el 1912. S'enderrocà a finals de 1990. Les obres d'urbanització del carrer Sant Josep s'adjudicaren al 1961.

ALCALDE

Maig 1995:
Carrer de Sant Jaume,
cantonada carrer de Sant Josep.

AFMG

Anys cinquanta: Actual carrer Girona. L'edifici de la dreta feia cantonada amb el carrer Enginyer. La via i el tren suposaven un perill molt gran pels vianants, molt especialment per a la quitxalla.

produí una certa diversificació en l'estructura productiva.

Però foren, aquests, uns anys d'un gran desgavell urbanístic, on l'especulació del sòl esdevingué la norma d'un creixement desmesurat i orfe de qualitat. Tot i amb això, no tingué, per sort, els efectes tan perversos que van tenir en altres poblacions d'iguals característiques, per bé que els dèficits i la manca de serveis en les promocions era una constant bastant generalitzada. Varen haver de passar quinze anys perquè s'actualitzés l'antic pla d'ordenació urbana del 1953 i, per tant, ja del tot desfasat i superat. Aquest retard comportà, de fet, l'absència d'una norma d'es-truec compliment en un moment en què s'assolien les màximes cotes en el creixement urbanístic de la ciutat.

El nou pla s'aprovà, definitivament. l'any 1968, aquesta vegada redactat pels propis tècnics municipals, després d'un intent frustrat de revisió a càrrec de l'arquitecte **Josep M.**

ALCALDE

Maig 1995: Carrer Girona.

Martorell i Codina, l'any 1957.

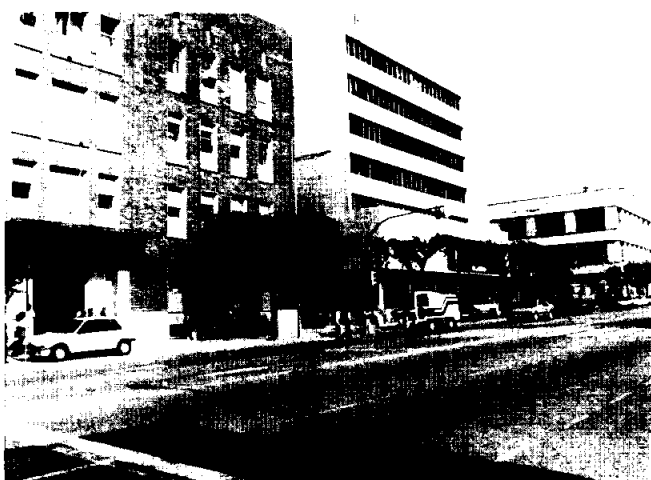
El trasllat de la via del tren al seu traçat actual fou, sense cap mena de dubte, l'operació més important, al mateix nivell i amb la mateixa transcendència de les que s'havien produït al segle passat.

Aquest fet propicià l'obertura del **carrer de Girona** i, paral·lelament també, del **carrer Roger de Flor**. Fins aleshores tot el trànsit havia de passar per la carretera i la seves tra-

AFMG

ALCALDE

Maig 1995: Avinguda del Parc.

vesseres, estretes i complicades.

L'enderroc, l'any **1965**, del què havia estat l'antiga estació, situada a l'actual **avinguda del Parc**, simbolitzà el canvi morfològic més espectacular i més esperat. Ambdós carrers esdevingueren els eixos viaris cridats a suportar el pes d'un trànsit, cada vegada més important. Més encara, quan la popularització de l'ús del cotxe privat superà totes les previsions.

S'ha de tenir en compte que, a finals dels anys cinquanta, tot just hi havia a **Granollers** uns dos-cents vehicles censats, mentre que a finals dels seixanta ja superaven els cinc mil.

GRAN CREIXEMENT URBANÍSTIC

L'activitat immobiliària, com era d'esperar, fou impressionant. El **1957** es construïren **200** habitatges al **Grupo Liberación** i el **1961**, **350** més al **Grupo Victoria**. La **Caixa**

de Pensions inaugurà, l'any **1962**, un dels primers blocs plurifamiliars al **carrer Girona**; el **1965** es decidí la construcció del grup de **Can Bassa**, que acabaria tenint uns cinc-cents habitatges i el **1966** s'iniciaren les obres de la primera fase de **FINSOBE**, a **Can Gili**, amb quatre-cents habitatges més. Entre **1966** i **1967** s'urbanitzà el nou **carrer Girona** i el sector comprés entre el carrer de **Sant Jaume**

Any 1959: Estació de França. L'últim tren que va sortir de l'antiga estació ho va fer el **31 de gener de 1958**. Dos anys després quedava fora de servei i el **21 de desembre de 1964** s'inaugurava la nova estació. L'acord per tirar-la a terra, es va prendre el **30 de desembre de 1965**.

VL Fira

Multisectorial de l'Ascensió

Del 25 al 28 de maig

75.000 metres quadrats a la zona esportiva municipal
de Granollers

Masia Tres Torres de Granollers
Telèfon 879 15 44

L'Aparador del Vallès

A la Fira de l'Ascensió de Granollers

Descobriu tots els avantatges que us ofereixen els nous **gasodomèstics** al Centre del Gas de la Fira de l'Ascensió, els darrers models us esperen amb la tecnologia més avançada per ajudar-vos a gaudir d'un nou grau de confort a casa vostra.

Veniu al nostre estand a la Fira, i **aprofiteu el 10% de descompte** en la compra de calderes, escalfadors, radiadors murals, cuines, plaques, plaques vitroceràmiques, forns, rentadores, rentavaixelles i assecadores antiarrugues...

Visiteu el Centre del Gas i també direu, "Jo, Gasodomèstics!"

gasNatural
Centres del Gas

Només pel fet de venir us emportareu un simpàtic obsequi

i podreu participar GRATIS al sorteig del gasodomèstic que trieu.

Veniu al nostre estand del 25 al 28 de maig i descobrireu els gasodomèstics de:

Beretta

Chaffoteaux
et Maury

DELTA
DORE

FERROLI

FLECK

GAMOR

IMMERGAS

JUNKERS

kroms

MANAUT

RAYCO

ROCA

Saunier Duval

smeg

FOTO: FRANCESC COMAS (AFMG)

ALCALDE

Maig 1995: Avinguda de Sant Esteve, en direcció sud.

i el riu, amb un grau d'ocupació intensiva notable. Es projectà la urbanització del **Passeig de la Muntanya**, i l'autoconstrucció esdevingué un fet a **la Torreta** i al barri de **Can Xarlet**. El 1976 s'inicià el grup **FIDES** o de **Ponent** amb un total de **600** habitatges. La conformació d'un continu urbà sense diferenciació entre els municipis veïns i el casc edificat de **Granollers**, anava prenent força.

ESCOLES, INSTITUTS I INSTAL·LACIONS ESPORTIVES

L'augment tan espectacular de la població, comportà la creació de nous serveis i equipaments. La zona esportiva es configurà lentament. L'any 1960 s'inaugurà el pavelló, dos anys després els jardins del seu entorn i, per l'abril del 1967, les piscines descobertes.

L'antiga caserna s'enderrocà l'any 1965, i al seu lloc es construí el mercat de **Sant Carles**, inaugurat l'any 1969. L'escola de **Fàtima**, l'**Escola Municipal de Treball** i l'**Institut de Batxillerat**, entre altres, van ser inaugurades els anys 1960, 1962 i 1968 respectivament.

A mitjans de 1964 l'Ajuntament cedí la **casa Molina**, seu fins aleshores del **Museu de Granollers**, al **Ministeri de Treball** per tal d'instal·lar-hi l'ambulatori de la **Seguretat Social** que obrí les portes el 1968. El 1970 es

Any 1967: Terraplenat per on passava la via del tren, l'actual avinguda de Sant Esteve en direcció sud, després del seu trasllat a l'emplaçament actual. Les obres, adjudicades el 1962, s'allargaren fins el 1965.

FOTO: FRANCESC COMAS (AFMG)

Any 1967: Avinguda de Sant Esteve, en direcció nord un cop enderrocant el terraplè de la via. El projecte inicial contemplava, la construcció d'una rambla al mig de 10 metres d'amplada i dues calçades laterals de 7 metres cadascuna.

prengué la decisió de municipalitzar l'antiga seu de la **Unió Liberal** i el seu enderrocament posterior per a aixecar-hi el nou **Museu de Granollers**. El subministrament d'aigua potable, aleshores ja insuficient, es va ampliar l'any **1972**, amb les aigües procedents del **Ter**. Els anys seixanta i part dels setanta foren decisius per al traspàs definitiu cap a una ciutat moderna. Gràcies a una segona embran-

ció-espacial actual. Paral·lelament, el comerç, junt amb el mercat i la **Fira de l'Ascensió**, elevà el nivell d'oferta, i esdevingué el principal atractiu d'una comarca que també havia crescut molt. Paulatinament, s'engradí el seu radi d'acció i es consolidà la gran aglomeració urbana formada conjuntament amb les municipis veïns de **Canovelles** i les **Franqueses**.

Maig 1995:
Avinguda de Sant Esteve
en direcció nord.

da industrial, conseqüència en part dels molts trasllats provinents de **Barcelona** propiciats per la construcció. L'any **1969**, de l'**autopista A-7**, **Granollers** amplià l'àrea urbanitzada, augmentà considerablement el nombre d'habitants i configurà l'estructura morfològica so-

ACONSEGUIR UN NOU MODEL DE CIUTAT

Aquesta etapa s'estroncà amb la crisi del **1973**. La població s'estabilitzà, com a conseqüència d'una aturada en els fluxos immigratoris. La destrucció de llocs de treball, sobretot, en fou la principal causa dissuasiva. El model de creixement experimentat fins aleshores, havia entrat en declivi. El creixement entre **1976** i **1986** va ser un dels més pobres, més en el segon quinquenni que no pas en el primer. El predomini, per primera vegada, va correspondre al creixement natural amb un **59,1%**, fins el punt que, entre **1981** i **1985** su-

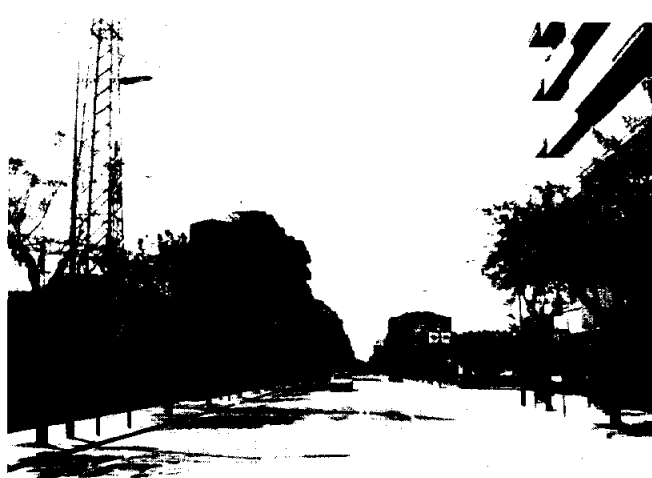
FOTO: FRANCESC COMAS (AFMG)

posava un **86%** del total.

En conseqüència, el ritme de la construcció disminuï considerablement. D'una mitjana de **1.098** habitatges/any, entre **1971** i **1976**, es va passar a **361** cinc anys després. Durant aquests primers anys es produí la transició del règim dictatorial a la democràcia. Una de les tasques prioritàries del nou Ajuntament fou la de resoldre els dèficits urbanístics de la ciutat. Ben aviat, s'o-briren noves places, amb el desig de fer una ciutat més habitable. **Can Gili** i la **plaça de la Llibertat**, al **barri del Congost**, es van fer el **1982**, i el **1983**, les places de **Jaume Primer**, **Perpinyà**, **Sant Miquel** i del **Dr. Guillamet**. L'aparcament de **Sant Carles** s'inaugurà el **1982** i el de la **plaça Barangé**, un any després, quan les obres havien estat aturades des de l'any **1976**. Pel que fa als accessos per carretera, el **1981** s'obrí la de **Granollers a Lliçà d'Amunt** i el **1983** s'amplià i millorà l'entrada de la **carretera de Caldes** a través de l'**avinguda de l'Estació del Nord**. També s'iniciaren el **1982** els tràmits per a la urbanització de la zona de **Tres Torres**, al sud de la ciutat, de fet

l'únic lloc per on podia créixer. I amb molts problemes, s'entregaren, un any després, els primers habitatges de **Can Mònic**, d'uns quatre-cents que estaven previstos. Revisar el i adaptar el planejament a la nova situació fou una de les primeres coses que es van fer. S'emprengué, doncs, una nova redacció, aquesta vegada i com ja es va fer l'any **1953**, d'una forma conjunta amb els municipis de **Canovelles** i **les Franqueses**. El nou pla, dirigit per l'ar-

ALCALDE

Maig 1995.
Carrer Roger de Flor.

Any 1967: Carrer de Roger de Flor. Les terres que serviren per omplir el nou traçat, provenien del terraplè que suportava l'antiga via del tren que s'estava desmuntant. La primera fase finalitzà l'any 1965.

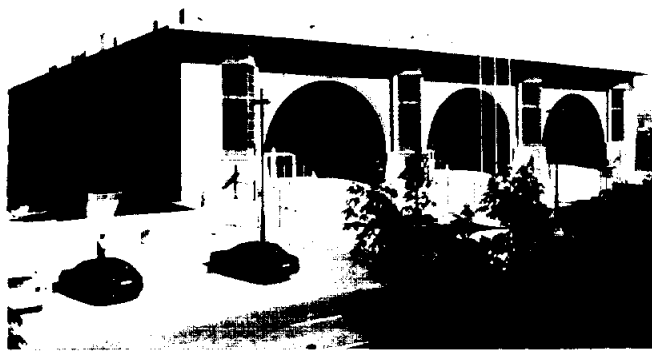
FOTO: ESPAULELLA (AFMG)

Any 1990:
Solar que ocuparia el Palau Municipal d'Esports. En un primer pla, l'antic dipòsit municipal de detinguts.

comunicacions, la previsió dels parcs, jardins i equipaments necessaris per a resoldre els dèficits, particularment en el camp de l'ensenyament i el lleure i la preservació de les condicions ambientals i paisatgístiques de les àrees rurals, tot potenciant la continuïtat de l'ús agrícola.

LES CARRETERES I LA RONDA SUD

ALCALDE

Maig 1995: Palau Municipal d'Esports.

D'acord amb aquests objectius s'aprovà, l'any 1988, el projecte d'urbanització de la zona de la Font Verda, el pla parcial de la fàbrica de Can Torras, i un any després, el de can Trullàs.

Pel que fa a les comunicacions, el 1984 es cons-

truí un pont sobre la riera del Congost, al carrer de Ramon Llull, obert definitivament el 1987. El carrer Torras i Bages s'eixamplà el 1989 amb la pretensió de connectar amb el carrer Girona i el 1991 s'inaugurà el nou pont de la Font Verda i el carrer de Maria Palau. Obres totes elles importants, però sense la significació i la transcendència que tindrà de cara el futur la recentment inaugurada Ronda Sud, projectada des de mitjans dels anys vuitanta. Pel que fa a les places i zones verdes se seguí en la mateixa línia iniciada uns anys abans. L'any 1986 s'inaugurà la plaça de Joan Oliver, de Can Bassa; el 1988, es remodelà la plaça de les Olles, el 1992 la plaça d'Amadeu Castellano i el 1994 la nova plaça de l'11 de Setembre. Però és potser en els equipaments on s'ha notat un major increment.

El 1985 s'encarregà el projecte del que haurà de ser el Teatre-Auditori; el 1986 s'inauguren les escoles Mestres Montaña i Salvador Espriu, el Centre Cívic de Can Bassa i el Pavelló del Congost; el 1987, el Museu de Ciències Naturals i la Biblioteca Joan Camps; el 1988, l'IES Carles Vallbo-

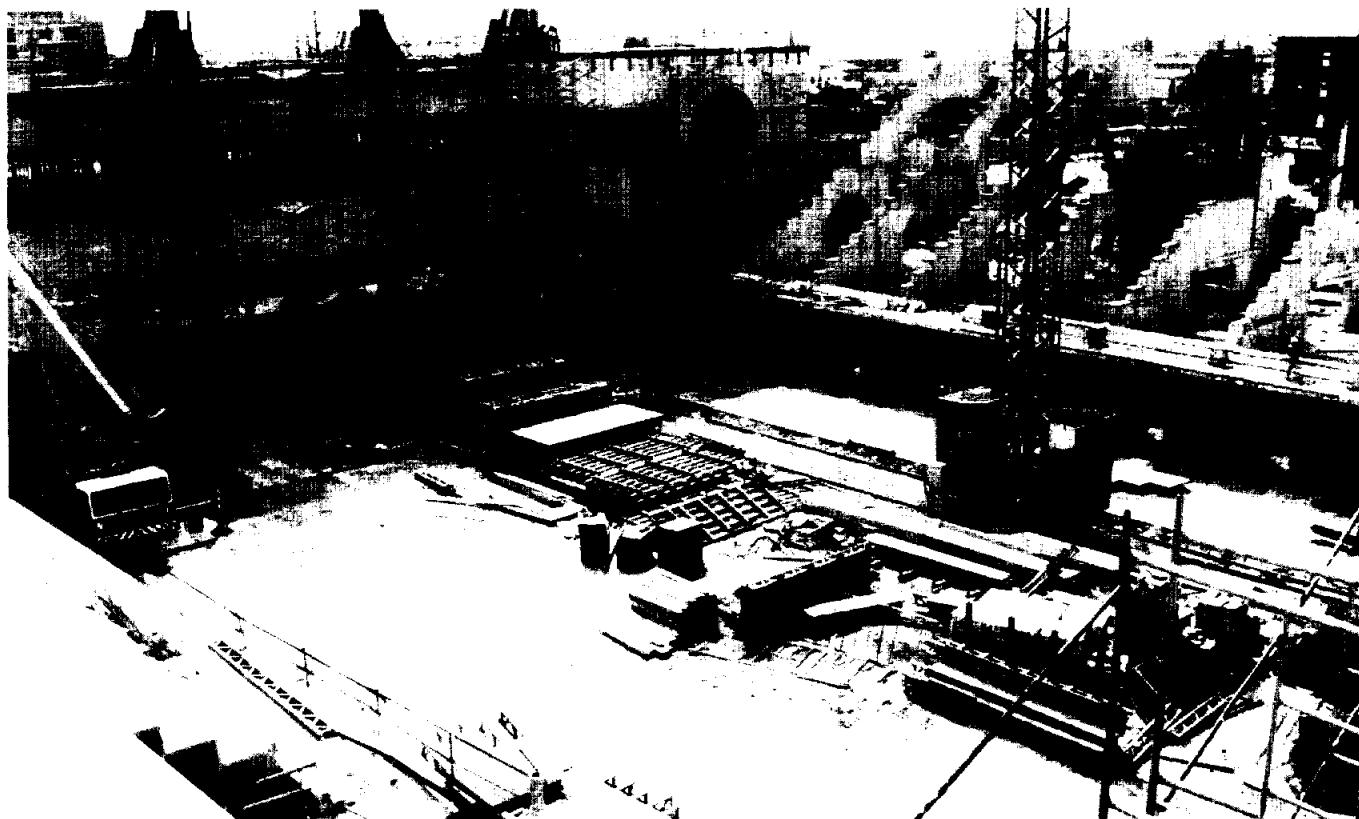

FOTO: ESPAULELLA (AFMG)

na; el 1989 l'escola **Pública Ponent** i el 1990 s'aprovà el projecte de la nova biblioteca de **Can Pedrals**, inaugurada l'any corrent. El 1991 s'inaugurà el nou **Palau Municipal d'Esports**, amb motiu dels **Jocs Olímpics** i el 1992 el **Centre Cívic de Can Gili**.

També s'obriren nous parcs, com el de **Ponent**, l'any 1989, i el del **Congost**, l'any 1991 i, més tard, el de la **Font Verda**. Tam-

bé s'amplià el parc **Torras Villà**.

I encara queden moltes coses per fer. Ja ho hem vist. Una ciutat no es fa en quatre dies. **Granollers** ha sabut aprofitar, no sempre amb el criteri més encertat, les sinèrgies que li ha brindat el seu emplaçament immillorable i amb l'esforç de la seva gent ha sabut superar moltes de les dificultats que se li han posat al davant. L'èxit s'ha aconseguit.

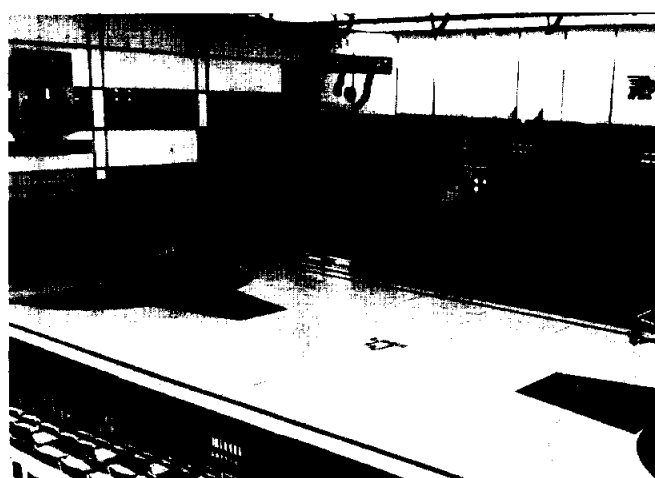
Tanmateix ens espera un futur amb nous reptes, ben segur.

Avui, el creixement de les ciutats i, molt especialment, de la nostra, ja no depèn tant de la voluntat pròpia com del context en la qual està inscrita. D'ençà de 1984 és una de les ciutats que més ha crescut, gràcies a l'arribada de nous residents provinents de les àrees més denses de l'entorn barceloní, immers dins d'un procés de desconcentració metropolitana. La ciutat és un projecte que no té fi.

Josep HOMS i COROMINAS
Geògraf

Any 1990: Interior del Palau Municipal d'Esports. Les obres començaren el juliol de 1989, fruit d'un conveni amb el COOB '92. S'inaugurà el juliol de 1991 i a l'estiu de 1992, esdevingué l'escenari de les competicions olímpiques de l'handbol masculí i femení.

ALCALDE

Maig 1995: Interior del Palau Municipal d'Esports.

SANTA LUCIA

COMPañIA DE SEGUROS

UN SÍMBOLO DE TRANQUILIDAD
QUE CUBRE TODOS LOS RIESGOS

AGENCIA EN GRANOLLERS

c/. Girona, 27, 1º - Tel. 879 45 81 (3 líneas) - Fax 879 00 61

C³ CIUDAD, CARRETERA, CAMPO.

Ahora tienes un automóvil que no te obliga a renunciar a nada. Un concepto nuevo de vehículo con la agilidad y maniobrabilidad de un coche ciudadano, la capacidad y comodidad de un gran turismo familiar y la potencia y versatilidad de un todoterreno.

Por el precio de uno, **2.695.000** ptas.* tendrás tres coches en uno.

Sportage

**El coche
elevado al cubo**

* Según versiones.

Aplastante

SPORTAGE 4X4 • 5P • Motor 2.0 litros • Hasta 135 CV • 8,5 Litros/90 Kms •

RED EN TODA ESPAÑA

SEMPROCAR, S.L.

Álvarez de Castro, 1 • 08400 GRANOLLERS • Tel. 870 28 12 • Fax 870 15 70

KIA MOTORS

AFMG

Una visió de l'Ajuntament i la plaça de la Porxada als anys seixanta.

24.200 imatges

L'Arxiu fotogràfic Municipal, que és qui ens ha facilitat les fotografies antigues que ens serveixen de base per poder oferir aquest especial de **Fira i Festes de l'Ascensió 1995**, sobre Granollers i la seva evolució urbanística durant gran part d'aquest segle, té enregistrades un total de 24.200 imatges. Aquesta definició genèrica serveix per englobar altres tècniques que la pròpiament fotogràfica, com són les diapositives, el video i les pel·lícules. Un detingut repàs per les pàgines del llibre publicat recentment per aquesta revista, amb la col·laboració de l'Ajuntament, **Granollers, retalls d'història urbana**, obra del granollerí **Josep Homs** i **Corominas**, serveix per constatar la gran importància que representa tenir a l'abast una sèrie de material fotogràfic per tal de poder comparar, analitzar i determinar, si es vol, quina ha estat l'evolució de la ciutat, a nivell urbanístic, de la seva gent... Algunes d'aquestes imatges, la gran majoria, sobrepassen el valor fotogràfic - que en alguns casos arriba a ser, si més no, sorprenent - per passar a formar part de l'apartat d'històriques. Sovintment, es tracta de treballs realitzats per fotògrafs i professionals, però no falten tampoc les aportacions de voluntaris amants de la imatge. Durant molts anys, aquest material romangué poc

menys que guardat en caixes, sense cap mena de classificació especial ni documental, als arxius de l'Ajuntament. El 1990 s'inicià un treball de catalogació, per tal de posar-ho al dia i per tal, també, d'assegurar el seu control i la seva existència de cara al futur.

Els responsables de presentar un informe sobre quina era la situació de l'Arxiu fotogràfic Municipal de l'Hemeroteca **Josep Móra**, de l'Ajuntament, foren **Carme Pérez** i **Marti Sunyol**. El resultat del treball confirmà, amb escreix, algunes de les preguntes que es formularen a l'inici de la iniciativa els autors del treball i aviat constataren que les imatges estaven controlades, però sense registrar ni classificar, fet que feia gairebé impossible que poguessin ser a l'abast dels ciutadans, una de les funcions que ha de complir tot arxiu municipal. La realitat era tan evident, que es va comprendre que calia posar fill a l'agulla.

Des d'aleshores ençà, s'ha intentat que fos al dia tot l'arxiu fotogràfic de l'Ajuntament, per tal que sigui possible la seva utilització en iniciatives municipals -publicació de llibres o presentació d'exposicions, entre d'altres- o de caràcter privat, bé sigui a nivell d'empreses periodístiques, com ara fa el cas, o de particulars que vulguin una sèrie d'imatges determinades. La seva localització

és molt més ràpida, en estar datades i agrupades per temes. Les 24.200 imatges que actualment hi ha controlades a l'**Arxiu fotogràfic Municipal**, són repartides entre fotografies (còpies de paper i negatiu), diapositives, vídeos i pel·lícules. Físicament, ens trobem amb unes dependències (totalment insuficients) de l'Ajuntament, que són situades al costat de l'espai que ocupa l'**Hemeroteca Municipal Josep Móra**, on resulta difícil pensar com és possible que ofereixi tan bons resultats, si tenim en compte també les deficiències que presenta la sala, discussió que no és nova, ni molt menys.

3 col·leccions

No és la nostra intenció -això seria motiu d'un altre treball-, presentar aquí la vida i miracles dels fotògrafs i amants de la imatge, professionals o aficionats, que més material tenen representat a l'**Arxiu fotogràfic Municipal**. No. Tot i això, la primera referència que hem de fer, en parlar de fotografia, ens porta, segons que ens indica la **Carme**, responsable de l'arxiu, a haver de referir-nos a la **Col·lecció Torredadella**, datada entre 1878-1920, configurada per unes 260 imatges, fetes de vidre, estereoscòpiques, i que és, ara per ara, la mostra estrella. El fet que reculli instantànies del final del Segle XIX i principis del XX la fa summament interessant, ja que el seu autor **Tomàs Torredadella i Fortuny** (propietari de la casa que ara és coneguda com a **Can Ramoneda**), aconseguí un excel·lent resultat, en reflectir moments importants de la vida social de la ciutat, tot i que no falten tampoc, estampes familiars i d'altres, relacionades amb la construcció de casa seva.

Curiosament, és una foto d'aquesta col·lecció la que té el número 1 d'imatges enregistrades de l'arxiu, i correspon a uns nens que juguen a la carretera, tot i que no se sap la data exacta en que està feta. La N° 20, però, subsana ja aquest detall i presenta un moment de la construcció de la casa de **Can Torredadella**, datant-la el 1901.

La col·lecció que podem considerar, per la seva importància, com la número 2, és la corresponent a la de **Joan Guàrdia i Requesens**. Configuren la mostra prop de 300 fotografies, relatives als anys 30-40 i serveixen per constatar, entre d'altres coses, l'estat general d'alguns carrers, edificis...

La col·lecció número 3 és un petit resultat del gran i intens treball realitzat, durant molts anys al Vallès Oriental, per **Francesc Gurgui**, i ofereix, en més de 300 fotos, una bona mostra de la seva professionalitat du-

AFMG

El pont de Canovelles als anys seixanta.

rant els anys 30, 40, 50, 60... En aquest cas, l'obra de **Gurgui** comprèn retrats (especialment de casaments i comunions); fotografies de competicions esportives (curses de motos, futbol...); i instantànies de caràcter social (festes de barri, envelats...), etc.

4 fons

Que la fotografia va agafar un gran relleu a mitjans de segle no és cap secret, fel pel qual es convertí en una base excepcional a l'hora de documentar la vida i la història dels pobles. L'**Arxiu Fotogràfic Municipal de Granollers** no escapa a aquesta circumstància i, segons que ens indica la **Carme**, hi ha molt material des d'aleshores cap aquí, tenint un pes específic els fons que hi ha de les Fira i Festes, de protocol, d'actes institucionals i d'esports, especialment d'handbol. Això permet constatar, a tots els nivells, quina ha estat l'evolució social i ciutadana que ha experimentat la ciutat. Dels anys anteriors als 40, prenen especial rellevància els relatius al període de la Guerra Civil. Pel que fa al material fotogràfic existent, corresponent a alguns dels moments més dolorosos i tràgics que es van viure, cal destacar els corresponents al bombardeig de Granollers el 31-5-38, que presenta una sèrie de fotografies, la gran majoria ja conegudes i publicades en diferents llibres i treballs que s'han editat sobre el tema.

Pel que fa als quatre fons principals als

quals fem referència, cal indicar que tots ells són degudament enregistrats, fet pel qual resulta relativament fàcil accedir-hi a una informació gràfica determinada. El material institucional serveix per ratificar quina ha estat l'evolució de la vida municipal i per fer un repàs d'aquelles personalitats que han estat a la ciutat en un moment determinat: inauguracions, visites oficials, competicions esportives... A nivell esportiu, la major part del material recollit fa referència a les gestes viscudes pel **B.M. Granollers**, sense oblidar tampoc esports com el futbol, el bàsquet, la boxa...

Cas apart, per les seves característiques, presenten el miler de postals que hi ha a l'arxiu sobre els diferents pobles de la comarca, sobre Granollers i el Montseny, un massís que ha estat retratat mil vegades un milió i que ofereix sempre, pels amants de la fotografia, grans possibilitats

8, 9, 10... donacions

Com ha arribat a l'**Arxiu Fotogràfic Municipal** part d'aquest fons? Aquesta és una pregunta que només té una resposta: donacions. Per aconseguir això, però, cal fer indagacions i investigacions, aspectes aquests que posen en pràctica sempre que poden i quan pensen que les gestions poden valer la pena, l'arxiver **Lluís Tintó** -un home que sap sempre que és allò que realment necessita l'**Hemeroteca**- o la pròpia **Car-**

me, que ha posat ordre. Les col·leccions a les quals hem fet referència, formen part de les donacions que, en molts casos, fan els familiars dels autors quan aquests moren i es troben amb que tenen a les seves mans un material que pot interessar a la ciutat. Ultimament, la llista no té cap afany de destacar només un quants i oblidar aquells altres que també han contribuït activament, han fet notables donacions de fotografies, persones com **Esteve Farrer, Jaume Riera, Xavier Vilageliu, Tomàs Coll, Enric Pey, Beatriu Sarroca, Gabriel Montagud, Josep Armengol, Alfons Garcia, Josep Ramoneda, Montserrat Canals (Col·lecció Torradella), Maribel Marimon, i Pere Cornellàs**, que donà a la ciutat una important sèrie de negatius sobre el TAC (Teatre de l'Associació Cultural).

100, 300... peticions

Qui pot tenir accés a aquest important i destacat fons d'imatges que constitueix sempre una novetat importantíssima? Doncs, tots aquells que es mostrin especialment interessats i decidits a passar una bona estona, després de complir amb el simple requisit d'anar a l'Ajuntament, demanar allò que desitgen i seure i repassar àlbums i àlbums de fotos. L'atenció al públic -la demanda actual així sembla que ho requereix- es fa tres dies a la setmana: dilluns, dimecres i divendres, de 10 a 1.

Historiadors i investigadors, estudiants, periodistes i públic en general, per a aquest ordre, sembla que formen part del grup de gent que s'interessa, de tant en tant, per conèixer a fons l'**Arxiu Fotogràfic Municipal de l'Hemeroteca Josep Móra**. Aquells que desitgin tenir còpies d'algunes de les fotografies, també poden fer-ho mitjançant el sistema de reproducció que posen a l'abast els responsables de l'Hemeroteca. A nosaltres, aquest material ens ha servit, en aquesta ocasió, per posar les bases fotogràfiques del treball **Granollers: Imatges d'ahir i d'avui**, una referència més històrica i social, que no podria ser realitat, si no fos per la gent que un dia va decidir plasmar les instantànies i per aquells altres que van entendre que s'havien de guardar, registrar i posar a l'abast dels ciutadans, cosa que ens congratulem fer en aquesta ocasió a nivell periodístic, tot oferint, al mateix temps, l'altra foto, la que pot servir de nova referència per uns altres d'aquí a...

Paco MONJA

A Granollers, Serratusell

CONVERGÈNCIA I UNIÓ

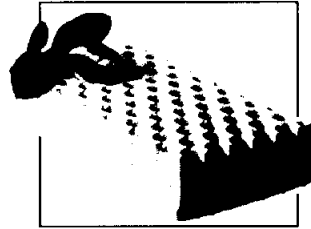

SAVOIR VIVRE SAVOIR DORMIR

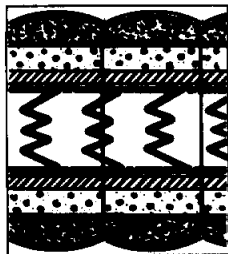
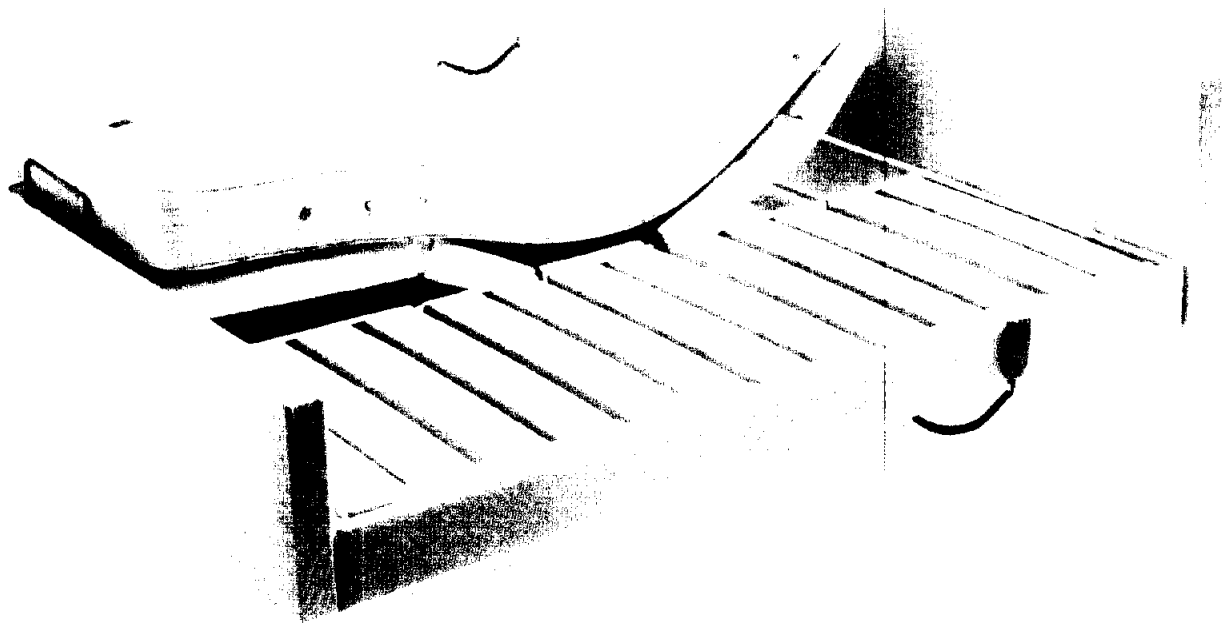
Des de fa 50 anys, TRECA DE PARIS fabrica somiers i matalassos tenint en compte les regles de la feina ben feta. Somiers amb nombroses combinacions d'articulació. Matalassos amb diferents graus de fermesa i suspensió, adaptats a la morfologia de cadascú. Ajudant-lo a prevenir problemes d'esquena i circulació.

LLANA, COTO I SEDA.
Solament primeres matèries 100% naturals per una màxima suavitat.

LATEX
Una matèria natural que garanteix una modulació de la fermesa del matalàs en funció de la morfologia de cadascú.

ENCONXAT INTERIOR

Una operació que garanteix la indeformabilitat i longevitat del matalàs, evitant així, qualsevol desplaçament de les molles i del cobriment intern.

LACABAT A MÀ

Cada matalàs és comprovat individualment i acabat a mà, per aconseguir una qualitat immillorable.

MOBLES POUS

C/ Anselm Clavé, 35 - Granollers. Tel.: (93) 879 23 60 - 879 41 43

C/ Anselm Clavé, 22 - Granollers. Tel.: (93) 870 64 00

TRECA
de Paris.